

De skeppsbrutna

W. J. VAN DER WERF

1897

De skeppsbrutna

efter Jules Verne

dramatisering av Christian Lanciai (2012)

personerna:

Pencroff
Gideon
Herbert
Nab
Linda
Top
Cyrus Smith
Jup
Ayrton
Bob Harvey
hans pirater
Kapten Nemo

Handlingen äger rum på Lincolnön i sydöstra Stilla Havet 1865-69.

Akt I scen 1.

Pencroff Fan i helvete!

Gideon Har du ingenting bättre att säga?

Herbert Vi blev av med kriget åtminstone.

Gideon Det var en flykt som heter duga, en heroisk bragd, modigt planerad och heroiskt utförd.

Pencroff Jo jag tackar, herr krönikör, men allt gick ju ändå fullkomligt åt pipan. Vi fick ingenting med oss, stormen förde oss åt helvete, vi tappade kaptenen och hans hund dessutom, och ingen fan kan någonsin få veta var vi är, allra minst vi.

Herbert Ändå är vi någonstans.

Pencroff Tacka fan för det.

Gideon Var inte så arg, Pencroff. Jag vet nog ungefär var vi är.

Pencroff Och vad är då 'ungefär'?

Gideon Någonstans i Stilla Havet.

Pencroff Det ger oss en marginal på ungefär halva jordklotet.

Gideon Södra delen, någonstans sydväst om Påskön, troligen åt Nya Zeeland till, kanske i närheten av Marquesasöarna.

Pencroff Marquesasöarna. Är det inte dom som är fulla med kannibaler?
Gideon Jag tror inte vi är på Marquesasöarna.
Pencroff Men i närheten, där det kan finnas kannibaler, alltså kan det finnas kannibaler här.
Herbert Jag tror inte vi skulle vara särskilt aptitliga. Vi är ju nästan bara skinn och ben.
Nab Utom massa Pencroff. Han är bara sega muskler.
Gideon Hittills har vi bara sett klippor. Åtminstone inga människoben.
Nab Bara måsar och fågelskit överallt. Hela ön tycks vara klibbig.
Pencroff Och ett jävla oväsen för de.
Herbert De har nog aldrig sett människor förut.
Gideon Hur är det med patienten?
Pencroff Fortfarande avsomnad.
Herbert Säg inte så. Så länge det finns liv finns det hopp.
Pencroff Det blir inte precis något uppvaknande i någon himmelssäng från de ljuvaste drömmar.
Gideon Det regnar i alla fall inte. Det kunde ha ösregnat, men stormen tycks ha blåst förbi.
Pencroff Det var bara vi som blev blåsta. Över hela Amerika. Över halva Stilla Oceanen. Fanns det ingen mindre extrem rymningsplan?
Gideon Denna var den säkraste.
Penncroff Blåsta över halva jordklotet! Och kaptenen dränkt på köpet!
Gideon Ni har väl läst Robinson Crusoe? Det är bara att förbereda sig på en robinsonad. Kunde han så kan vi.
Penncroff Allt är det förbannade krigets fel. Och ett inbördeskrig dessutom.
Gideon Det var inte vårt fel.
Herbert Vi kan ännu vara stolta för att vi är amerikaner.
Penncroff Din stolthet får mig att garva ihjäl mig. Fem halvnakna halvdöda strandade amerikaner på en öde ö någonstans i Stilla Havet, och allt de har är sin stolthet för att de är amerikaner. Amerika har glömt oss, gossar. Vi är förlorade. Glöm Amerika och det förbannade kriget!
Gideon Du tycks inte kunna glömma det.
Penncroff Det var åt helvete från början. Båda sidor hade rätt på sitt sätt. Unionisterna hade ingen rätt att påtvinga sydstaterna någon tvångspolitik. Och sydstaterna hade egentligen full rätt att separera. De är lika fina stater som vi.
Gideon Vill du försvara slaveriet?
Penncroff Slaveriet är en annan sak. Det hade avskaffat sig självt förr eller senare ändå. Nordstaterna ville forcera utvecklingen, och sydstaterna ville bromsa den. De borde ha kunnat kompromissa.
Gideon President Lincoln kunde inte kompromissa med slaveriet. Och han var advokat.
Penncroff Du menar att det var Lincolns fel alltihop?
Linda Nej, det var mitt fel.

Herbert Hon har vaknat!

Nab Hur står det till, miss? Lever ni?

Penncroff Dum fråga, Nab. Ni slipper svara, miss. Huvudsaken är att ni lever.

Linda (road) Jag menar att det var mitt fel att vi havererade och tappade kaptenen. Jag borde ha gått i stället för honom.

Nab Ångrar hon att hon följde med?

Linda Jag hade inget val. Jag är Herberts.

Herbert Du gjorde rätt som kom med. Och du lever. Det är huvudsaken.

Linda Sluta prata om kriget. Det är det enda jag begär.

Penncroff Vad ska vi då prata om?

Gideon Vi måste utforska ön. Vi måste finna mat. Vi måste arbeta. Vi har mycket att göra.

Penncroff Tror du vi orkar det? Vi är skeppsbrutna. Vi är utan mat och praktiskt taget utan kläder. Vi har gjort en resa runt halva jordklotet och blivit blåsta hela vägen. Vi har förlorat allt. Vi är trötta. Allt vi har är kackande och kacklande gäss och det i all oändlighet.

Nab Kaptenen kan inte vara död.

Gideon Rätt så, Nab. Han är en duktig man och borde ha kunnat simma 800 meter till stranden. Han var inte trött. Och han hade en hund att hjälpa honom.

Herbert Jag föreslår att vi vilar, tar det lugnt och koncentrerar oss på att överleva själva. Vi har trots allt mat längs hela kusten.

Linda Slå ihjäl så många fåglar ni kan, så skall jag plocka och tillreda dem.

Gideon Tack och lov för att vi har en kvinna med oss.

Penncroff Vad gjorde du egentligen i Richmond, Linda?

Herbert Hon var med mig.

Linda Jag bodde i staden och träffade Herbert.

Penncroff Du är alltså egentligen sydstatare.

Linda Varken eller. Kriget led mot sitt slut. Richmond var belägrat. Det var bara en tidsfråga hur länge det skulle hålla ut. Men sydstatarna vägrade ge sig och fixade ballongen så att någon kunde övervaka läget och flyga över till Lee. Så kom stormen, som blev en orkan. Ingen kunde flyga upp med ballongen. Så kom ni, Penncroff, med den galna idén att fly med kapten Smith. Herbert var som en son för er och vägrade stanna kvar. Han frågade mig försiktigt om jag ville hänga med. Så jag hängde med.

Gideon Modig kvinna.

Linda Jag visste att det var vansinnigt och att vi kanske skulle blåsa ända till Kalifornien, men att vi skulle flyga halvvägs till Australien ingick inte riktigt i mina beräkningar.

Herbert Det gjorde det inte i någons, men Penncroff skall alltid överdriva.

Penncroff Skyll inte på mig, Vi blev blåsta.

Linda Det skulle inte förvåna mig om kriget var slut nu och Richmond hade fallit.

Herbert Penncroff har aldrig haft tålamod.

Penncroff Fan också, vi vet ingenting! Vi vet ju inte ens var vi är! Vi hade osis! Ballongen blåste sönder i orkanen! Vem fan kunde tro det? Vi har helt enkelt åkt på en nit och är nu fullständigt satta ur spel och flyttade till en annan värld. Det känns som att ha blåst över till en annan planet av misstag.

Herbert Vem som helst kan begå misstag.

Gideon Vi får stå för det. Vi lever, och det är huvudsaken, och kaptenen måste också leva, fast vi inte vet var.

Herbert Kanske i ännu en annan dimension.

Penncroff Var lagom rolig. Vi måste hitta honom. Han var hjärnan i sällskapet.

Gideon Saken är enkel. När vi hör hans hund skälla hittar vi honom. Så länge vi inte hör hunden kan vi knappast hitta honom. Men hunden måste kunna hitta oss.

Linda Ni gör det enkelt för oss, professorn.

Gideon Jag bara drar logiska slutsatser av fakta i situationen. Det har jag gjort i hela mitt liv.

Penncroff Vem sade något om mat? Jag är hungrig. Vem vill jaga fåglar med mig?

Herbert Och ägg!

Linda Det blir en kalasmåltid. Sätt i gång, gubbar.

Penncroff Jag föreslår, Nab, att du och jag, som är de mest motiverade, går och spanar efter kaptenen och leker fågelfångare på vägen.

Nab Kaptenen är viktigare.

Penncroff Naturligtvis. (*till Gideon*) Så skaffar vi oss en uppfattning om landet samtidigt. (*till Herbert*) Så får du ta hand om Linda.

Linda Jag skall ta hand om honom.

Penncroff Rätt så, Linda. Kom, Nab! Vi skall ut och missionera!

Nab Jag flyger! (*ut med Penncroff*)

Linda Det känns som om vi hade kommit rätt i all vår vilsenhet, som om detta land hade kallat oss till sig och välkomnat oss.

Gideon Vi vet ännu inte om det är en ö eller fastland.

Herbert Jag tror vi har hamnat på en ö utanför ett fastland. Det känns så.

Gideon Snart får vi veta mera.

Herbert Jag är så ledsen, Linda, att jag skulle utsätta dig för detta.

Linda Prat. Jag ville det själv. Vi klarar vad som helst, Herbert, bara vi vill det.

Herbert Längtar du inte tillbaka till det belägrade Richmond?

Linda Vi stack för att bli av med kriget. Längtar du tillbaka till *det*?

Herbert Aldrig i livet. Men vi borde inte ha tagit med oss en värnlös kvinna på en så vådlig färd.

Linda Ingen kunde ana att vi skulle få så extremt mycket luft under vingarna.

Herbert Men vi visste att det var storm. Ingen vågade gå upp i ballongen utom vi, några desperata vettvillingar till krigsfångar och flyktingar.

Linda Jag hade aldrig velat missa den hisnande färden för allt i världen.

Herbert Fick du inte svindel? Upplevde du inte skräcken?

Linda Så ballongen gick sönder. Så vi störtade. Så vi fick slänga allt över bord. Så vi fick kapa gondolen. Än sen?

Herbert Och vi förlorade kaptenen.

Linda Vi har inte förlorat honom ännu. Han kommer tillbaka.

Gideon Jag har hittat en tändsticka i fodret. Jag trodde jag hade förlorat alla. Men jag vågar inte applicera den. Jag är för darrhäft. Jag har rökt för mycket i mina dagar. Vågar du ta ansvaret, Herbert? (*överräcker en ynklig tändsticka*) Jag har förberett elden med litet tände och papper ur mitt anteckningsblock.

Herbert Skall vi inte vänta tills de andra kommer tillbaka?

Gideon Jag tror jag hör dem.

Penncroff (*på avstånd*) Gideon! Herbert! Linda!

Gideon Vad nytt?

Penncroff (*kommer in med en modfälld Nab*) Vi är på en ö, men bara ett litet sund skiljer oss från ett större land, som kan vara fastland, för där är berg i fjärran. Vi kan vada över vid lågvatten.

Gideon Det var goda nyheter. Då sparar vi tändstickan till dess, Herbert.

Penncroff Tändstickan?

Gideon Vi har bara en, om inte du kan trolla fram några.

Penncroff De försvann med stormen. De måste ha blåst bort.

Herbert Något spår av kaptenen?

Penncroff Tyvärr, Herbert. Inte ett spår. Men han kan ha spolats i land på fastlandet. Han är kanske där och letar efter oss.

Herbert Du tror att det är ett fastland?

Penncroff Jag hoppas det.

Nab Jag vet att min kapten lever!

Penncroff Det tvivlar vi inte på, Nab. Att han lever, alltså.

Linda Vad tror ni, Gideon? Ö eller fastland?

Gideon Det finns inget fastland i Stilla Havet före Australien, om vi inte blåst ända till Nya Zeeland, men det tror jag inte. Risken är att det i så fall är en fullständigt okänd ö utan några invånare eller någon kontakt med resten av världen.

Linda Det låter lovande.

Penncroff Hur så?

Linda Tänk om vi kommit till ett alldeles jungfruligt land, där ingen civilisation inlett någon förstörelse, där ingenting smutsats ner och inga tragedier befläckt naturen.

Penncroff Du menar något slags före Kain och Abel-scenario.

Linda Ett paradiset.

Penncroff Du ser då ljusst på vår situation som knappast kan bli mörkare.

Linda Jag bara spekulerar. Vilken möjlighet vi i så fall skulle ha att kunna skapa en egen värld fri från mänsklighetens trauman och historia! En helt ren natur som aldrig sett människor förut!

Penncroff Och så kommer vi och klampar in direkt från kriget och förstör alltsammans. Måsarna har inte annat än grälat på oss för den sakens skull ända sedan vi kom hit.

Gideon Tyst!

Herbert Vad är det?

Gideon Jag hör något. (*försöker lyssna uppmärksamt*) Hör ni?
Penncroff Det är långt borta.
Gideon Men tydligt.
Herbert Det är för bra för att vara sant.
Nab Top! Min husbondes hund! Jag visste det! Han lever!
Gideon Och det kommer från andra sidan stranden.
Penncroff Vad väntar vi på? Låt oss kasta oss i havet och simma till fastlandet! Vi måste ju ändå dit!
Herbert Jag skulle kunna simma till Australien.
Gideon Orkar du, Linda?
Linda Naturligtvis! Vilken fråga!
Penncroff Då kör vi! Alla på en gång! Siste man i plurret är en fegis! (*rusar först iväg. Alla de andra följer efter, Nab, Gideon, medan Herbert en aning väntar på Linda.*)
Herbert Vi ska nog klara det här, ska du se.
Linda Det har jag aldrig tvivlat ett ögonblick på.
(Alla försvinner iväg ut mot havet.)

Scen 2. I grottan.

Cyrus Smith ligger utsträckt svårt medtagen på marken.

Nab kommer fram och störtar ner vid sin husbondes sida.

Nab Min husbonde! Ni lever! Jag visste det!
Smith Naturligtvis lever jag. Vad skulle jag annars göra. Och var tusan har ni varit? Och vad gör jag här?
Penncroff (kommer fram) Det gläder mig att se er, kapten Smith, vid liv.
Smith Vad fan skulle jag annars vara? Ni tror väl inte att jag skulle fly om inte för att leva? Men vad gör jag här? Var är jag? Vart har ni fört mig?
Gideon (kommer fram) Kapten, er hund vägledde oss hit. Ingen av oss vet var vi är.
Smith Och ändå är vi här och kan just inte vara någon annanstans. Men ni med ert lokalsinne, min käre ofelbare journalist, måste väl ändå veta var vi är någonstans? Vi är ju ändå på torra land!
Gideon Vi är lika förbryllade som ni. Hur har ni hamnat här? Ni måste ju ha tagit er hit själv.
Smith Driv inte med mig. Ni måste ha fört mig hit, för ingen annan har gjort det.
Nab Husbond, vi lovar, vi är oskyldiga! Vi var skeppsbrutna på andra sidan sundet!
Smith Vilket jävla sund? Säg inte att vi strandat på någon obebodd ö ute i något förbannat öde hav någonstans, så att vi aldrig kan komma hem igen?
Gideon Jag är rädd, min vän, att ni har slagit huvudet på spiken.
Smith Jävlas inte med mig. Ni har fört mig hit. Det finns ingen annan förklaring.
Penncroff Herbert här kan bekräfta vår oskuld. Vi vet lika litet som ni.
Herbert Det är sant, kapten. Vi är överlyckliga att finna er vid liv. Själva var vi strandsatta på den lilla ön längre söderut.
Smith Ni vet alltså inte heller var vi är?

Pencroff Ingen chans. Vi är utan karta och utan kompass. Allt måste vi slänga över bord från ballongen. Ni var själv med. Ni såg det. Vi hade inget val.

Gideon Vad är det sista ni minns, kapten?

Smith Jag föll över bord. Havet tog mig. Jag försökte simma i den riktning vi sett land, men jag orkade inte. Hunden hjälpte mig. Vi gjorde så gott vi kunde. När jag inte orkade längre lät jag Top fortsätta ensam. Jag sjönk och tog för givet att jag var färdig. Tydligen var jag inte det. Jag vaknade upp här av att Top stod och slickade mig i ansiktet. Det var han som väckte mig. Men om inte ni har burit mig hit, vem har då gjort det?

Gideon Då är tidvattnet enda förklaringen.

Smith Vilket tidvatten? Här är kruttorrt. Inget hav kommer in här, och jag ligger i en grotta, som om någon avsiktligt velat skydda mig mot havet. Det måste vara någon av er. Nab? Pencroff? Ingen falsk blygsamhet, om jag får be!

Gideon Öppenbarligen står vi inför ett mysterium.

Smith Gör inte så mot mig. Jag tål inte olösliga problem. Då får jag grubbla mig vansinnig, tills jag funnit lösningen. Detta klarar jag inte.

Pencroff Det är en baggis, kapten. Ni har klarat havet. Ni har överlevt en resa över hela Amerika och halva Stilla Oceanen, om vi får tro vad korrespondenten tror. Låt då inte ett litet trivialt problem förinta er.

Smith Jag är redan förintad. Det får inte finnas några olösliga problem, och om de ändå infinner sig är hela grunden för min existens satt i gungning. Jag är ingenjör! Då får det inte finnas några oöverkomliga mysterier eller hinder för det rationella!

Gideon Vi håller fullständigt med er, kapten. Men huvudsaken är att ni lever, och nu blir det viktigaste för oss att organisera oss, så att vi kan fortsätta överleva och orientera oss och få någon rätsida på vår existens.

Smith Ni vet alltså verkligen inte var vi är, min allvetare till mästarjournalist?

Gideon Ingen av oss har den blekaste aning, och vi fruktar att vi befinner oss på helt okänd mark.

Linda Vi har fått en jungfrulig värld till skänks att ta hand om. Det kan inte bli bättre.

Smith Så talar en kvinna. Då finns det i alla fall hopp för oss. Bara en kvinna kan se ljuset i en hopplös situation. Så det är inte Nya Zeeland eller Australien eller Nya Guinea?

Gideon Riktigt så långt kan vi inte ha blåst bort. Lyckligtvis har även orkaner sina begränsningar.

Pencroff Vi vet bara att vi är blåsta.

Smith Och det ordentligt, tycks det mig. Nåväl, vi får göra det bästa av saken. Vi slapp i alla fall bli blåsta åt helvete, om vi dock tydligen ändå blev blåsta så långt det går. Hjälp mig upp.

Nab Ni är svag, kapten. Ni måste ta igen er.

Smith Hjälp mig upp, sa jag! Här kan man ju inte vara oföretagsam! (*Nab hjälper honom upp på vacklande skälvande ben.*)

Pencroff Ni har legat i havet för länge.

Smith Och sedan har jag legat på land för länge. Var tusan höll ni hus hela tiden?

Pencroff Vi sökte efter er.

Smith Varför hittade ni mig då inte? Jag låg ju här hela tiden och bara väntade på er!

Herbert Vi måste hitta er hund först. Vi visste inte var vi skulle söka er utan er hund.

Smith Ja, ja, nu har ni i alla fall hittat mig, så då är det problemet löst. Då återstår bara alla de andra. Vet ni ens om vi är på en ö eller på ett fastland?

Gideon Vi fruktar att vi är på en ö.

Smith Bebodd?

Gideon Inget spår hittills av att någon människa satt sin fot här före oss.

Linda Är det inte underbart? En helt ny jungfrulig värld!

Smith Ja ja, Linda, du kan ju bygga dina dockhus här.

Herbert Reta henne inte.

Smith Förlåt mig. Jag menar, att det är tur att vi har en dam ibland oss, så att vi kan rätt instrueras om hur vi rätt skall uppföra oss, ifall vi skulle få oväntat besök, till exempel av kannibaler.

Penncroff Jag tänkte på samma sak. Inte ens Robinson Crusoe slapp ju kannibaler.

Gideon Jag tror inte risken är så stor.

Linda Hur är det, kapten? Orkar ni gå?

Smith Nab får hjälpa mig. Har ni någonstans att bo?

Herbert Vi har hittat en provisorisk grotta tills vidare.

Smith Det får duga. Då har vi tagit över huvudet i alla fall. Nåväl, hårda tider står för dörren, men vi kom i alla fall bort från kriget. Vet någon hur det gick?

Linda Vi förmodar att Richmond måste ha fallit efter att vi övergav staden.

Smith Det verkar troligt. Hade vi stannat kvar hade vi kanske blivit befriade, men det var roligare att flyga iväg i en ballong.

Penncroff Vi gjorde det litet för bra.

Smith Du menar, att ballongen flög litet för mycket i luften.

Penncroff Ungefär så.

Smith Vi hade inte kunnat göra det bättre. Vi måste ha slagit alla rekord.

Gideon Det är ett som är säkert, och helt oavsiktligt.

Smith Då kan vi ändå fortfarande vara stolta för att vi är amerikaner, eller hur?

(De andra tittar på varandra.)

Penncroff Ärligt talat, kapten så har vi inte mycket annat att vara stolta över.

Smith Det är det jag menar. Alltid något. Hjälp mig nu upp, så att vi kommer iväg någon gång. Jag behöver frisk luft, och vi har en tydligen en helt ny och okänd värld omkring oss att utforska. Jag kan knappt bärga mig.

Penncroff Tur att ni är med oss.

Smith Tur att ni är med mig. Annars hade jag fått spader.

(Nab hjälper honom på fötter ordentligt, och de drar sig ut ur grottan, Smith svag och stapplande och de andra hänsynsfullt följsamma.)

Akt II scen 1.

Penncroff Förödande.
Gideon Milt sagt.
Nab Hur ska vi klara oss?
Herbert Ta det inte så allvarligt. Vi lever ju.
Linda Män ska alltid deppa och se det värsta av en situation. Försök se den andra sidan av saken.
Gideon Som är?
Linda En unik möjlighet som ingen annan människa normalt någonsin blir ställd inför.
Penncroff Bara Robinson Crusoe.
Linda Och han blev världsberömd.
Gideon Det är en fabel. Hans verkliga namn var Alexander Selkirk, ett rötägg, och han var inte glad åt sin unika möjlighet att få sitta isolerad på en öde ö i sex år.
Penncroff Var det inte sju?
Gideon Hur som helst, han fann det så lagom roligt.
Herbert Hur vet du det?
Gideon Vad tror du han fann för roligt i det?
Herbert Han överlevde ju. Hade det inte varit roligt hade han inte överlevt.
Penncroff Herbert har faktiskt en synpunkt där.
Gideon Skulle ni då tycka det var roligt att sitta isolerade här på en öde ö i sju år?
Linda Se det så här, Gideon, att det vore dumt att ge upp.
Herbert Det var nog så Alexander Selkirk såg det också. Alltså beslöt han sig för att se det roliga i att sitta där på den öde ön i sju år.
Penncroff Eller åtta.
Gideon Vi vet inte ens var vi är. Kaptenen lovade ta reda på det åt oss, men var fan är han?
Pencroff Han är alltid upptagen med sina undersökningar och sina uppfinningar. Han kommer aldrig att ge upp. Så länge han är med oss klarar vi oss. Han kunde ju till och med fixa eld åt oss efter att den hade slocknat.
Gideon Även han är bara en dödlig människa.
Nab Nej, det är han inte. Vi hittade ju honom levande efter att han hade dött.
Gideon Han dog aldrig. Vi bara trodde att han kanske hade kunnat göra det.
Nab Det är det jag menar. Det var det han inte gjorde. Men ni sade att han var dödlig.
Gideon Att vara dödlig och att dö är två olika saker.
Nab Man vet inte att man är dödlig förrän man är död, och då kanske man kommer på att man inte är det.
Pencroff Nab har en synpunkt där.
Linda Lugna er nu, för nu kommer kaptenen.
Penncroff Välkommen, chefen. Något nytt på gång?
Smith Vi måste prata igenom situationen.

Gideon Har vi någonsin gjort något annat?

Smith Jag vill veta era synpunkter. Vad menar ni om problematiken?

Herbert Läget är väl ganska hopplöst men inte särskilt allvarligt.

Penncroff Nej, det är allvarligt men inte hopplöst. Det är det alltid.

Gideon Hur ska ni ha det?

Smith En i sänder.

Linda Vad vill ni veta? Det är ni som vet allt. Vi vet ingenting.

Smith Vad vi vet är följande. Vi har fastställt att vi är på en ö helt isolerad från den värld vi har lämnat bakom oss. Allt tyder på att ingen människa satt sin fot här före oss. Vi är i södra delen av Stilla Havet någonstans mellan Påskön och Nya Zeeland, ungefär 200 mil från Nya Zeeland och 700 mil från Amerika. Enligt vetenskapen, så långt som den nu har kommit, så finns det inget land där vi är och inte ens i närheten. Närmaste land är några betydligt mindre och kargare öar än denna. Inget fartyg far någonsin förbi den här delen av Stilla Havet. Det är vad vi vet om vår belägenhet.

Penncroff Ni glömmer en sak.

Smith Vad då?

Penncroff Vulkanen. Vi gick ju upp till berget, som är en vulkan. Ön har uppstått genom vulkanen. Vi bor alltså på en vulkan. Men vulkaner är kända för att när som helst börja spruta eld och explodera. Vi är alltså inte bara isolerade på en öde ö långt bortom all ära och redlighet utan något hopp om att någonsin kunna bli räddade, utan dessutom består ön av en vulkan som kan flyga i luften när som helst.

Gideon Penncroff, jag har bett dig om att inte mera tala om att flyga i luften. Det har vi gjort tillräckligt på vägen hit.

Penncroff Jag säger bara som det är. Vi måste vara realistiska.

Smith Penncroff, du överdriver som alltid. Vulkanen är död.

Penncroff Det var Vesuvius också, tills den plötsligt flög i luften och tog med sig alla möjliga städer som den begravnade levande utan förvarning.

Smith Vulkanen är död.

Gideon Är någonsin en vulkan riktigt död? Är inte alla vulkaner, som inte ryker, sovande?

Smith Den här vulkanen ryker inte. Den är död.

Herbert Alltså kan vi lugnt sitta kvar här i sju år.

Linda Och ha roligt hela tiden.

Smith Ärligt talat, mycket talar för det. Vi behöver inte alls lämna ön om vi inte vill, men det är väl tyvärr det vi vill, och ju snarare desto bättre, och det är väl det som är problemet. Vi kan inte.

Penncroff Kan vi inte bygga en båt så småningom? Det finns ju skog på ön.

Smith Vi saknar yxor och sågar. Vi kan på sin höjd bygga kanoter, men kanoter kan man inte ta sig härifrån till Nya Zeeland eller Chile med.

Gideon Påskön?

Smith Jag medger att Påskön ligger närmare, men inte ens dit kommer vi att kunna paddla.

Herbert Alltså sitter vi fast.

Gideon Ohjälpligt.

Penncroff Tills vidare. Om vi inte hittar ballongen och kan laga den och fara tillbaka med den.

Herbert Ballongen flög i luften.

Penncroff Den läckte. Den kan ha strandat någonstans.

Gideon Ja. I havet.

Penncroff Om vi flöt i land kan den ha flutit i land.

Gideon Vi simmade. Ballonger simmar inte.

Penncroff Nej, men de flyter.

Smith Penncroff har faktiskt rätt på den punkten. Vi borde hålla utkik efter vår eventuella ballong.

Gideon Ja, den kan dyka upp rätt som det är, efter att ha flugit i luften.

Penncroff Såg någon åt vilket håll den flög efter att den dumpat oss?

Herbert Den flög i luften.

Penncroff Det vet vi nog, men den kan inte ha flugit länge, så som den läckte.

Smith Så vad gör vi? Jo, vi har bara en sak att göra.

alla Det bästa av saken.

Smith Precis. Och vad är det? Jo, vi övergår från vår status av att ha varit skeppsbrutna till att bli nybyggare. Vi bygger oss ett hem. Vi skaffar oss tak över huvudet och inrättar oss, och här på ön finns vissa grundämnen som vi kan ha nytta av, som svavelkis och järnmalm.

Penncroff Kaptenen fixar allt.

Smith Vi har resurser, vilket skiljer nybyggare från skeppsbrutna. Alltså är vi hädanefter nybyggare.

Gideon Gratulera oss till vår uppgradering.

Herbert Vem ska göra det?

Nab Jag gratulerar oss gärna, för det har vi förtjänat, så bra som vi klarat oss hittills.

Penncroff Tack, kapten, för att ni peppar upp oss. Utan er skulle vi fortfarande sitta och deppa ute på räddningens holme.

Smith Det tror jag inte. Ni hade ju Gideon.

Gideon Och Herbert.

Herbert Och Linda.

Linda Och Nab.

Nab Och Top, som hittade kaptenen.

Linda Kort sagt, vi fann varandra och hänvisades till detta paradiset, där vi får chansen att skapa en helt ny värld fri från belastningen av den gamla världens alla historiska misslyckanden.

Herbert Du får leda oss i detta skapande, Linda.

Linda Nej, det får kaptenen göra, som är kemist.

Smith Jag ska gärna göra vad jag kan. Till att börja med skall jag försöka fixa lite nitroglycerin.

alla Nitroglycerin?

Smith Ja. Här finns alla de erforderliga grundämnena. Vi behöver bara smälta ihop dem, och sedan kan vi rensa upp lite här och inrätta oss lite bättre.

Gideon Kapten ligger före oss i sina idéer. Vi får väl se vad han menar så småningom.

Smith Ni behöver inte vara oroliga. Vi har läget under kontroll.

Penncroff Det tror jag det.

Gideon Det enda som fattas oss är en smula whiskey.

Penncroff Och tobak.

Herbert Det kommer. Kan kapten Smith fixa nitroglycerin kan han fixa resten också.

Linda Vi litar alla på vår kapten.

Nab Vem skulle vi annars lita på?

Smith Tack, mina vänner. Vi ska nog klara ut det här med tiden, ska ni se.

Penncroff Ja, som Alexander Selkirk under nio år.

Smith Bättre upp. Han var ensam. Vi är sex.

Nab Sju med Top.

Smith Den outhärligaste av oss alla. Ännu bättre. Det blir en lätt match.

Gideon Vi tar er på orden, kapten.

Linda Vad sägs om lite näringsrik måssoppa att värma oss med?

Herbert Linda, du tänker då på allt.

Linda Någon måste också tänka på maten.

Gideon Jag tänker bara på nitroglycerin. Hur fan tror ni att ni ska kunna fixa det, kapten? Ni har ju inget laboratorium! Ursäkta mig, men jag tror inte på det förrän jag ser det.

Smith Det blir en lätt match.

Nab Lita bara på kaptenen.

Smith Ön är ju full av svavelkis, som praktiskt taget ligger i öppen dager. Herbert hittade salpeter, en hel ådra, vilket är mer än tillräckligt. Fosfor har vi också hittat. Vad mer behöver du?

Penncroff Herr journalisten är bara klentrogen.

Gideon Det måste man tyvärr vara som journalist. Man får inte tro på allt vad man ser. Verkligheten är alltid förrädisk. Jag hoppas kaptenen vet vad han talar om.

Smith Varför tror du annars jag är ingenjör och utbildad kemist? Vi skulle kunna spränga ön i tusen bitar med de kunskaper jag har.

Linda Helst inte, kapten. Vi har kommit hit för att ta hand om den och omhulda den och skapa den, inte för att förinta den.

Smith Jag talar bara bildligt. Kunskap är utan gränser. Det är bara verkligheten som ibland är begränsad. Där har Gideon rätt. Man kan lita bättre på kunskap än på verkligheten.

Gideon Tyvärr, kapten, är det bara verkligheten som kan bevisa att kunskapen har rätt.

Smith Så låt oss göra detta, Gideon. Det är vår utmaning. Det är kanske meningen med att vi hamnade här.

Herbert Någon mening måste det ju ha varit.

Linda Därom är vi säkert alla överens.

Smith Alltid något.

Penncroff Kan kapten fixa nitroglycerin kan jag slå vad om att han också kan fixa tobak.

Smith Tyvärr, Penncroff, biologi är inte mitt område.

Gideon Och whiskey. Kan han fixa nitroglycerin och tobak kan han fixa whiskey.

Smith Allt i sinom tid, min käre Gideon. En sak i taget. Låt oss börja med nitroglycerinet.

Gideon Det är bara att sätta i gång. Trolla för oss, kapten.

Smith Det ska bli mig ett nöje. Kommer du med, Herbert? Vi behöver litet salpeter.
(går ut med Herbert)

Gideon Tror ni verkligen han kan spränga ön i småbitar, eller driver han bara med oss?

Penncroff Jag skulle inte underskatta honom om jag var du. Han är ett geni, och han ligger alltid före oss. Jag vet att han med Herberts assistans redan har samlat underliga mineraler som han kan göra vad som helst med. Tänk på hur han åstadkom en smedja åt oss med järn och allt bara så där.

Linda Och på den här ön tycks allting vara möjligt. Tänk bara på hur vi hittade kaptenen högt uppe på land utan att han hade en aning om hur han hade kommit dit.

Nab Ja, han anklagade oss för att ha burit honom dit, när vi bara sprungit omkring och letat efter honom hela tiden.

Penncroff Det är onekligen någonting skumt med den här ön.

Gideon Har du några teorier?

Penncroff Inga alls, men här försiggår någonting skumt.

Nab Vad tror du det är? Övernaturliga krafter? Vålnader? Voodoo?

Penncroff Vad tror du själv att det är, min bästa Nab? Andar? Änglar? Fantomer?

Nab Driv inte med mig.

Penncroff Jag säger bara som det är. Något skumt är det.

Gideon Vi har också den märkliga incidenten med Top hur han kom flygande ur vattnet efter sin kamp med dugongen.

Penncroff Det är det skummaste av allt. Någon hade skurit halsen av dugongen, och det var inte Top.

Nab Vem var det då?

Penncroff Ja, vem tror du att det var, Nab? Någon ond eller god ande? Något skumt sjöodjur som ödlan i Loch Ness?

Nab Jag vet ingenting om någonting sådant.

Penncroff Men medge att det var skumt.

Nab Jo, det var det verkligen.

Gideon Det måste ha varit ett annat djur, men hur kunde det kasta upp hunden ur vattnet? Det begriper jag inte.

Penncroff Nej, det begrep inte ens kaptenen.
(Plötsligt hörs det en stark detonation. Allting skakar ett ögonblick av dånet.)

Nu är det färdigt! Vem var det som sa att kaptenen inte kunde spränga ön i luften?

Linda Vi sade inte att han inte kunde. Vi bad honom låta bli.

Penncroff Och nu har han gjort det!

Gideon Nej, vi är kvar. Men på min ära, Penncroff, tror jag du har rätt. Han ligger före oss och hade troligen redan sprängladdningen färdig när han gick ut med Herbert.

Penncroff Men vad tusan har han gjort? Konstgjorda jordbävningar?

Gideon Jag tror han har gjort en insats. Vi går ut och ser efter om ön är kvar.

(Då kommer Herbert och Smith in igen.)

Linda Vi bad er ju att inte spränga ön i luften!

Herbert Var inte oroliga. Kapten Smith vet vad han gör.

Penncroff Vad gjorde han? Vi trodde ön skulle explodera!

Smith Det gjorde den, men bara kontrollerat. Vi har sprängt upp en ny vattenväg från sjön till havet, så att dess yta kommer att sänkas några meter, så att det tidigare utflödet antagligen kommer att blotta en vacker grotta för oss.

Gideon Så ni lyckades åstadkomma nitroglycerinet?

Smith Med besked och utan svårighet. Alla ingredienserna fanns på ön. Vi behövde bara koka ihop det.

Herbert Vi är nyfikna på det nya läget. Kommer ni med?

Linda Jag hoppas ni inte rubbat miljön i landskapet eller dess ekosystem.

Smith Var lugn, Linda. Sjön är ändå så stor, att det inte kommer att märkas när den sjunkit några meter. Och vi behöver en bättre bostad.

Gideon Ja, det gör vi. Har ni redan fixat en sådan?

Smith Det var det vi tänkte göra nu. Kommer ni med?

Penncroff Vi tänkte just gå ut när ni kom in.

Smith Då går vi väl alla ut igen då. Kom igen! *(De går ut.)*

Scen 2. I grottan.

Linda Det är inte lätt att vara hemmafru, i synnerhet inte för fem män samtidigt och dessutom en hund, av vilka bara en av dem är frivilligt vald av mig. Föga anade jag, att när jag valde honom jag skulle få fyra andra större karlar på halsen samtidigt, och dessutom en hund...

Penncroff (kommer in) Hur artar sig spädgrisen?

Linda Tålamod, Penncroff. Jag har varken gryta eller kokkärl, jag kan inte tillreda läckra såser till den, det fattas potatis, och elden ryker mera än steker maten.

Penncroff Klaga inte, flicka lilla. Du har ju fått tak över huvudet, och du får ensam härska i köket.

Linda Medan ni står för allt stöket. Jo, jag tackar.

Gideon (kommer in) Står du och hackar på kocken nu igen, Penncroff?

Penncroff Jag försöker bara skynda på maten lite. Jag är ju hungrig.

Gideon Det är vi alla och inte minst Linda själv, som ensam får stå för hela hushållet, medan vi går ut och roar oss.

Penncroff Åja, Gideon, vi har ju i alla fall skaffat familjen mat. Vi försörjer och alla och Linda, och Linda är ju knappast skolad som jägare eller stigfinnare.

Gideon Här kommer Herbert.

Herbert Står ni och grälar på kökspersonalen nu igen, era fula gubbar!

Linda Det är inte så farligt, Herbert. Jag är van. Och maten är strax klar.

Gideon Då väntar vi bara på ingenjören och Nab. Var håller de hus?

Penncroff Han sysslar väl med sina hopplösa beräkningar och spekulationer igen. Dem blir han aldrig klar med, och de blir aldrig rätt, för han saknar en sextant.

Herbert Han gör sitt bästa, Penncroff.

Gideon Det gör vi alla.

Linda Sätt er nu, era fula gubbar, så ska ni få mat.

Penncroff Jag är nyfiken på den där läckra spädgrisen.

Herbert Här kommer ingenjören.

Gideon Ni kommer precis lagom, kapten. Maten är färdig.

Smith Linda är den främsta hjälten av oss alla, som sköter om hela köket ensam och klarar av vad ingen av oss andra skulle klara av.

Linda Åja, kapten skryt lagom. Så dåliga är ni inte. Utan mig skulle ni kanske rentav klara er bättre, för då behövde ni inte ta hänsyn till en kvinna.

Herbert Du är outhärlig, Linda.

Linda Det är vi alla.

Gideon Var och en drar vi vårt strå till stacken, och den här gången har faktiskt Penncroff skaffat oss ett riktigt kalas genom en hel spädgris!

Penncroff Ön är full av mat. Vi har kommit till ett paradiset. Här vimlar av läckert fjäderfä och inte bara måsar utan alla möjliga sorters vildhöns, och så hittar vi dessutom däggdjur av svinfamiljen som verkar läckrare än några grisar...

Linda (serverar) Låt er nu väl smaka. Köttet är mört.

Gideon Tänk, att vi så har lyckats skapa ett helt hem och en dräglig tillvaro av ingenting!

Herbert Och det mest tack vare Linda, som alltid kokat världens härligaste soppor på en spik!

Penncroff Det var ingenjören som gav oss hemmet genom att spränga sönder berget och blottlägga denna grotta. Vi kunde inte ha fått det bättre.

Smith Naturen gav oss alla möjligheter, och vi har inte mer än utnyttjat dem på rätt sätt.

Gideon Men därtill krävs det hjärna och uppfinningsförmåga, som ni har stått för hela vägen, kapten.

Smith Enda bekymret har varit öns oförklarliga mysterier.

Linda Det finns ingenting mera mystiskt än naturen. Hon är alla miraklers moder.

Smith Det är inte så enkelt, Linda. Mysterierna har nämligen hopat sig. Tänk på hur jag hamnade i land långt från vattnet utan att någon hade burit mig dit och allra minst havet, som hade dränkt mig annars. Tänk på hundens räddning från

dugongen. Vad skar sönder dugongens hals och slungade Top upp ur vattnet? Ingen naturlig kraft, om det inte var något okänt djur som vi inte känner till.

Gideon Jag tror på det senare. Tänk på hur Top skällde som besatt på något som försvann ner i brunnen.

Penncroff Just det. Där har vi det okända odjuret.

Smith Om det nu är ett odjur. Det verkar som odjur besynnerligt välvilligt och mänskligt med sin hjälpsamhet. Dessa krafter har ju bara främjat oss hela vägen.

Gideon Det återstår alltid den religiösa förklaringen till outgrundliga mysterier.

Penncroff En skyddsängel? En helig ande som vakar över oss? Kom igen, Gideon! Vi är inga barn längre!

Smith Mysterierna återstår och förblir oförklarliga, och de hopar sig.

Penncroff (ryter kraftigt till) Vad i helvete, vid alla infernaliska blodhundars dräglände drägg!

Linda Vad är det, Penncroff? Passar inte maten?

Penncroff Du har ju stenar i den!

Linda Omöjligt. Spädgrisar går inte med njurstenar.

Herbert Vad är det, Penncroff? Bet du fel?

Penncroff Jag bet sönder en tand, för helvete! (tar ut ett litet föremål ur munnen)

Smith (nyfiken) Vad är det?

Penncroff Ett hagel! På min ära! Det är ett hagel från en bössa! Någon har skjutit skarpt på ön!

Smith Får jag se. (synar haglet)

Gideon Är det sant?

Herbert Ett nytt mysterium.

Linda Det verkar otroligt. Spädgrisen var nästan nyfödd.

Smith (är klar med analysen) Mina vänner, vi står inför ett nytt mysterium. Penncroff har alldeles rätt. Detta hagel kan bara komma från en mänsklig hagelbössa.

Gideon Alltså finns det folk på ön?

Smith Det har åtminstone funnits. Detta hagel bevisar förekomsten av en eller flera människor på ön före oss.

Linda Men det var en spädgris. Det måste ha skett nyligen.

Smith Precis, och det är det som är mysteriet. Någon måste ha skadskjutit modern, varpå haglet tydligen fastnat i fostret, vilken incident inte kan ha timat senare än för högst en månad sedan.

Gideon Vi har varit här i tre.

Smith Precis.

Penncroff Alltså har vi sällskap.

Smith Eller har haft. Denna del av Stilla havet besöks bara av malajiska pirater, men sådana kan ha gjort strandhugg här. Det var ju ganska långt härifrån du fångade grisen, Penncroff.

Gideon Kan ni analysera kulan, kapten? Vad härrör den sig från för vapen?

Smith Där har vi mysteriet. Geväret kan bara ha varit västerländskt, och sådana vapen använder sig inte malajiska pirater av.

Gideon En annan skeppsbruten?

Penncroff I så fall borde vi ha stött ihop med honom.

Smith Det är riktigt. Vi bor på den centrala delen av ön, som är den drägligaste och egentligen enda beboeliga. Om andra skeppsbrutna hamnat här borde de ha sökt sig hit till sjön, och vi borde ha sett dem.

Linda Mysteriet tätnar.

Smith Milt sagt, Linda.

Herbert Kan vi fortsätta äta grisen utan risk för att få fler tänder utslagna?

Smith Ät försiktigt, mina vänner. Man kan aldrig vara för säker.

Gideon Detta är ungefär den första hotande fara vi råkat ut för här på ön – bakhåll genom försätlig kost.

Linda Ät försiktigt, mina herrar, om ni vill behålla era tänder.

Smith Risken är minimaliserad genom att vi blivit uppmärksamma på den.

Penncroff Skall jag fortsätta jaga spädgrisar?

Linda Naturligtvis. Vi behöver proteiner.

Smith Jag tror faran är över, Penncroff. Alarmet har gått, och bara du har fått betala för skadegörelsen. Lyckligtvis har du fler tänder.

Penncroff Men vi har ingen tandläkare här.

Herbert Tack och lov för det! De lär vara ganska primitiva ute till havs.

Gideon Vi får helt enkelt tugga försiktigt i fortsättningen.

Nab Och hålla ögonen öppna för främlingar. Tänk om det ändå var kannibaler?

Smith Kannibaler skjuter inte med gevär, Nab.

Nab Någon har gjort det här på ön, och det var inte vi.

Smith Precis, men vem det än var är chanserna minimala att det skulle ha varit någon kannibal.

Gideon Vi kanske aldrig får veta vem det var.

Smith Även den risken finns. Men, mina vänner, mysterierna lagrar sig, och vi kommer säkert att möta fler, då de verkar infinna sig ganska regelbundet. Jag ser med spänning fram emot nästa.

Gideon Jag också. Våra hjärnor behöver huvudbry att sysselsätta sig med.

Smith Ingenting är då bättre än ett olösligt sådant.

Linda Jag tror på naturen. Den vägleder oss, och jag tror att allt med tiden kommer att få sin naturliga förklaring. Det får det alltid.

Penncroff Det tror nästan jag också.

Linda Ät nu upp medan det är varmt, men knäck inga fler tänder.

Penncroff Blir det efterrätt?

Herbert Tugga försiktigt, Penncroff. Även frukterna här kan ha kärnor.

Gideon Huvudsaken är att vi alls har mat och tak över huvudet. Det var ett nästan idealiskt hem du sprängde åt oss, kapten.

Smith Ännu återstår det mycket att göra. Vi har bara börjat.

Gideon Men vi har kommit långt.

Smith Vi lär komma hur långt som helst, då vi knappast lär få någon möjlighet att lämna ön i första taget.

Penncroff Det kan komma fartyg.
Smith Inte till denna del av Stilla havet. Ärligt talat tror jag inte ens det kommer malajiska pirater hit.
Penncroff Vem var det då som sköt spädgrisen?
Smith Som sagt var, *Penncroff*, ödet har fört oss till en främmande värld av mysterier. Vi får nästan vara beredda på att råka ut för hittills okända dimensioner.
Linda Naturen spökar för oss, och vi är ensamma med henne. Den kommer absolut att visa fler trolleritricks för oss.
Smith Du har säkert rätt på ditt sätt, *Linda*.
Herbert Men någon bättre kock hade vi aldrig kunnat få. Endast du överträffar naturen, *Linda*.
Linda Tack, *Herbert*. Låt er nu väl smaka, så ska ni få se på efterrätten sedan.
(De fortsätter njuta av middagen, medan Linda försvinner ut i köket.)

Scen 3. En annan del av grottan – den djupa brunnen.

(Smith kommer fram med Gideon och blickar tankfullt ner i brunnen.)

Smith Jag var där nere, *Gideon*. Det är något skumt med den. Ett outrannsaktigt mysterium är förknippat med denna ö, och på något sätt står vår grotta och denna brunn i förbindelse med det. Jag var där nere vid ebb och gick så långt man kunde gå. Det var ju tidigare sjöns utlopp, tills vi sänkte sjöns nivå och blottade grottan så att vi kunde inreda den till vår bostad.

Gideon Hittade du något?

Smith Ingenting. Absolut ingenting. Vad det än är som *Top* och *Jup* har skällt på och blivit oroliga av, som tydligen ibland rör sig där nere, så fanns det ingenting sådant där. Grottan är utan sidoförgreningar, det finns bara en rak gång ut i havet och ingenting mer.

Gideon Vad tror du om saken?

Smith Naturligtvis måste det vara något sjöodjur som då och då kommer in hit för att hämta luft eller vad vet jag. Den kanske har något bo där nere någonstans, eller i någon senare förgrening av grottan, som vi inte kommer åt, då förbindelsen dit går under vattennivån. Något är det, och troligen är det organiskt, eftersom *Jup* och *Top* blir rasande på det hela tiden varje gång det vågar sig in, men jag tror aldrig vi kommer att få se det.

Gideon Jag tror *Linda* väntar med middagen. Vi har mycket att gå igenom idag.

Smith Ja, *Gideon*, våra svåraste arbeten närmar sig slutet, och vi har klarat av dem med glans, tack vare att vi inte var ensamma som *Robinson* utan kunde arbeta gemensamt i ett perfekt komponerat lag. Och så fick vi dessutom rejält med hjälp från ovan.

Gideon Det betecknar jag som ett större mysterium.

Smith Du har rätt. Kom. De andra väntar.

(De går till de övriga i grottan, som nu utvecklats till ett hem, där de andra sitter, slappnar av och har det skönt, medan Linda bär in maten.)

Penncroff (med pipa i munnen) Nå, hittade ni något?

Smith (allvarlig) Jag har undersökt situationen mycket noga. Jag har ingenting funnit.

Penncroff Så vad är det då Top skäller så ursinnigt på där borta vid det svarta hålet, och som ger Jup nippran av oro?

Herbert Vad är det för fara de vädrar?

Smith Jag önskar jag visste.

Linda Så ni har ingenting funnit?

Smith Jag har gjort en klinisk undersökning av grottan så långt ner man kan komma, tills man behöver dykarutrustning för att fortsätta. Där finns absolut ingenting, inga tecken på några märkvärdigheter, inget spår av något leviathanmässigt djur, ingenting, bara vatten och stenar och nakna klippväggar.

Herbert Och ändå finns där något.

Smith Ja, Herbert, ändå finns där något. Men som Gideon sade, vi står inför större och djupare mysterier. Det är inte bara brunnen med dess hemlighetsfulla djup med något okänt monster som vi aldrig ser som driver våra stackars husdjur från vettet när det någon gång behagar antyda sin existens, det är också mysteriet med min räddning, med Tops räddning från dugongen och framför allt med den här kistan vi hittade på stranden.

Penncroff Jag trodde vi hade gått igenom det redan.

Smith Kommer vi någonsin att kunna göra det, Penncroff? Allt tydde på att någon skeppsbruten skickat den i land, men vi har inte hittat ett spår efter någon annan besökare på ön, fastän vi undersökt båda kusterna. Inte ett livstecken efter någon annan har vi funnit, utom då denna märkvärdiga kista, som kommer flytande i land mitt i vår väg, väl surrad mellan två tunnar så att den skall flyta och vatten inte komma in i den, och som av någon tillfällighet råkar innehålla precis allt vad vi behöver.

Penncroff Det är bara att tacka och ta emot. Man undersöker inte gåvor närmare av anonyma givare. Då kanske de tar dem tillbaka.

Smith Du är skrockfull, Penncroff.

Gideon Det är jag som påtalat det stora mysteriet med denna kista, som kommer som en skänk från ovan och plötsligt nästan gör oss arbetslösa, medan det inte finns något spår efter hur den kommit i land eller varifrån, medan den ändå måste komma någonstans ifrån, eller hur?

Penncroff Den har flutit i land.

Smith Ja, Penncroff, det är det enda helt säkra vi kunnat fastställa om den, medan allt annat är ett totalt överväldigande och nästan metafysiskt mysterium.

Herbert Det fanns ju en sextant i kistan. Ni lovade med den äntligen fastställa vår position.

Smith Det har jag gjort, Herbert. Det resultat jag först kom fram till bara med solens hjälp behövde inte justeras mycket. Vi befinner oss mitt i den ödsligaste delen av den Stilla Oceanen, mellan Påskön och Nya Zeeland på 150 graders longitud och 35 graders sydlig latitud.

Penncroff Har ni kollat kartan? Det fanns ju en atlas i kistan.

Smith Ja, Penncroff, det har jag gjort. Närmaste land är en enslig klippö 24 mil härifrån som heter Tabor. Jämfört med den framstår vår ö som rena paradiset.

Penncroff Då har vi ju åtminstone en granne. Borde vi inte fara och hälsa på?

Smith Det finns ingen där.

Penncroff Det behövs inte heller, men vi blir motiverade att bygga en skonare att ta oss dit med och tillbaka, för visst måste vi ju hälsa på vår enda granne? Vi kan ju inte bara låta honom ligga där ute alldeles ensam.

Herbert Penncroff kan inte leva om han inte får arbeta. Nu vill han bygga en båt åt oss.

Penncroff Varför inte?

Gideon Ja, varför inte? En båt kommer vi ändå att behöva förr eller senare, för den där lilla kanoten vi byggde kan vi knappt ta oss runt vår egen holme med.

Smith Är du så rastlös, Penncroff, att du till varje pris måste ha ett övermänskligt arbete att ta i tu med, bara för att kunna anta så fåfänga utmaningar som möjligt? Jag lovar dig, att Taborön är helt utan intresse, där finns bara guano om ens det, det är helt enkelt en tröstlös klippa helt ensam i hela oceanen, som till nöds möjligen kunde utgöra en straffkoloni för världens grymmaste brottslingar, och då högst en sådan, som där skulle finna en välförtjänt total isolering.

Penncroff Du känner mig, kapten, för du är lika rastlös själv, och det är hälsosammare att arbeta än att gå och grubbla som ni gör över olösliga problem, som det här med brunnen, till exempel, som Top alltid skäller på när kanske någon fisk hoppar till där nere i vattnet. Ni ser mysterier överallt, men jag ser bara kalla fakta och verkligheten som den är. Vad är det för mysterier ni dillar om? En kista flyter i land med alla förnödenheter vi behöver, som en karta med kompass och sextant, som varje sjöman behöver. Vad är det för konstigt med det? Den har helt enkelt bara flutit i land, oväsentligt varifrån eller från vem, tydligen från något sällskap som behövde just dessa grejor när de gjorde skeppsbrott, och så kom de av sig och försvann, medan kistan flöt i land. Sådant händer hela tiden på de sju haven. Och kapten måste ju ha förts av tidvattnet upp till grottan där vi fann honom, om det inte var de där aporna som ockuperade vårt hem som bar upp honom från stranden, de är ju kloka och kan göra vad som helst, vilket Jup här har bevisat. Kom, Jup! Det är rätt! Bär fram maten åt mig! Vad vid alla oceanens tio tusen bövlar! Är det inte min pipa han har snott? Och röker gör han dessutom! (*Jup gör entré som betjänt med bricka och suger på Penncroffs pipa.*)

Herbert (skrattar) Han bara härmar dig, Penncroff!

Smith Det vet hela världen, att orangutanger är fantastiskt intelligenta, och han gör ju faktiskt inte annat än härmar dig, Penncroff! Det har han gjort hela tiden, liksom han härmat Nab, och därför har han lyckats gå ut kockskolan!

Nab Tro inte att jag inte har lärt honom, men han har varit den bästa lärjunge jag någonsin haft.

Penncroff (skrattar) För all del, Jup, behåll pipan! Jag karvar en ny! Det är en baggis! Det svåraste vi någonsin upplevat här på ön var ändå att vi måste leva nästan ett år utan tobak!

Nab Men Gideon hittade den till slut.
Gideon Det var Herbert. Det var Herbert som sålunda äntligen räddade Penncroffs liv.
Linda Apropos hittegods, så hittade jag idag något på stranden som kan vara av intresse för er när det gäller den där ön Tabor.
Smith Vad har du hittat?
Penncroff En färdbeskrivning?
Gideon Ännu en karta?
Linda (tar fram en flaska) Den här.
Penncroff Driver du med oss? Den är ju tom! Allt vi saknar på ön nu är rom och whisky, och så kommer du med en tom flaska!
Linda Den var inte tom. Det låg en flaskpost i den.
Gideon Nu börjar det bli intressant.
Herbert Ett livstecken! Äntligen! Kanske det är den skeppsbrutne vi letat efter!
Penncroff Säg inte att han vill ha sina grejer tillbaka.
Smith Läs det högt, Linda.
Linda (vecklar ut ett illa fuktskadat papper) "Skeppsbruten. Ön Tabor. 153 västlig longitud, 37 grader sydlig latitud."

(*Tystnad.*)

Gideon (efter en stund) Är det allt?
Linda Det är allt.
Smith Det tycks som om vi ändå måste skicka en expedition till den där öde ön. Hur snart kan du fixa en sjövärdig båt för en så lång resa, Penncroff?
Penncroff (lyser upp) Det går i ett nafs, bara väderleken blir bättre.
Smith Ja, vi har ju vinter nu. Vi får nog vänta på våren.
Penncroff Det är det jag menar.
Gideon Stackars mänska! Men det kan inte vara han som skickat hit grejerna ända därifrån.
Smith Det viktigaste är livstecknet. Det avgör allt. Vi är inte längre ensamma. Som Penncroff sade, vi har gått en granne, och vi är skyldig honom en artighetsvisit.
Penncroff Så ska det låta!
Herbert Då har vi något att leva för.
Gideon Och arbeta för. Vem vet vad det är för en tjomme? Han kanske vet mer om vår verklighet här än vad vi gör.
Herbert Han kanske kan lösa några mysterier för oss.
Penncroff Det finns inga mysterier. Det finns bara fakta.
Smith Som att något finns där nere i grottans avloppsbrunn fastän ingenting finns där. Det kallar jag ett väsentligt faktum.
Gideon Men vi ska rädda den skeppsbrutne. Det blir vår viktigaste mission hittills under vår verksamhet här på ön.
Smith Ja, Gideon, det blir det.
Linda Låt er nu väl smaka, mina herrar. Jag är glad att ni fått något nytt att tänka på, så slipper ni få tråkigt.

Smith (försiktigt) Det var väl inte du, Linda, som förfalskade flaskposten för att underhålla oss?

Linda Faktiskt inte, kapten. Det är den första flaskpost jag fått i mitt liv, och det blir nog också den sista, men äkta var den.

Smith Jag tror dig.

Linda Förse er nu.

(De låter middagen sig väl smaka under fortsatta livliga diskussioner om framtiden och planerna på båten och den skeppsbrutne, under upppassning av Nab och orangutangen Jupiter med pipan i munnen, den mest pittoreska av dem alla.)

Akt III scen 1. Ön Tabor. Den övergivna kojan.

(Gideon kommer in med Penncroff och Herbert.)

Gideon Vad tror ni, pojkar?

Penncroff Den ser tämligen övergiven ut.

Herbert Här har ingen bott på flera år.

Gideon Som om vi inte hade nog med mysterier på vår egen ö. Här får vi en flaskpost från en skeppsbruten med exakt precisering av dess läge, och så finns det ingen här, ingen på hela ön, inget livstecken, utom denna helt övergivna stuga.

Penncroff Han måste ha varit här och gett sig iväg igen.

Gideon Men för hur länge sen, Penncroff? Flaskposten var färsk, men här har ingen satt sin fot på minst tre år!

Penncroff Du har rätt. Mysteriet tätnar.

Herbert Rättare sagt: ett mysterium till, och kanske ett för mycket.

Penncroff Vi har i alla fall inte kommit hit förgäves. Någon har bott här någon gång. Han har byggt åt sig en koja. Han har haft grisar. Hela ön är full av grisar och getter. Han har haft mat så det har räckt till. Jag tycker vi samlar ihop en del grisar och getter och tar med oss. Vi har inga sådana hemma hos oss, bara apor och hundar och rävar och får.

Herbert Han kanske byggde en båt åt sig och stack iväg.

Penncroff Det verkar troligt.

Gideon Vi stannar här över natten, så får vi en extra dag på oss att samla ihop vad vi behöver. Här finns ju faktiskt nyttiga kokkärl i hyddan.

Herbert Ja, dem behöver vi för köket.

Gideon Stanna du här, Herbert, och plocka ihop vad vi kan ha användning för av vad som finns i stugan, så går jag med Penncroff och fångar grisar.

Herbert Som ni vill.

Penncroff Nab kommer att bli nöjd där hemma när han får grisar att föda upp.

Gideon Och Top får fler djur att skälla på.

Penncroff Vad tror du det egentligen är för monster som Top alltid skäller på nere i brunnen?

Gideon Det kan nog bara vara en bläckfisk. Ingenjören tror samma sak.

Penncroff Jag undrar jag. Men skumt är det.

(Gideon och Penncroff skall just gå när plötsligt en mörk skugga faller över Herbert, och han finner sig överfallen av en jättelik apliknande varelse. Han har ingen chans.)

Herbert (förfärad, gallskriker) Hjälp! Hjälp!

(Gideon och Penncroff skyndar genast tillbaka, kämpar med varelsen, övermannar honom och binder honom.)

Penncroff Tur att vi hade rep!

Gideon Men vad är detta för en varelse?

Herbert Det är en människa! En vildman! Se på hans ögon!

Gideon Jag tror vid min själ du har rätt. Men det är inte mycket kvar av honom som människa. Kan detta vara vår skeppsbrutne granne?

Penncroff Det kan knappast vara någon annan. – Vem är du? Tala till oss, om du är en människa!

Ayrton (morrar)

Gideon Han är helt förvildad. Han har varit en människa men har blivit ett med naturen så till den grad, att han är mera djurisk än mänsklig.

Penncroff Det kan inte vara vår skeppsbrutne.

Gideon Det kan inte vara någon annan.

Penncroff Tror du den här varelsen kan skriva brev och skicka flaskpost? Har du sett någon flaska i hyddan?

Gideon Mysteriet tätnar.

Herbert Det måste finnas någon förklaring. Men vi måste ta honom med oss hem.

Penncroff Ja, det måste vi, nu när vi har hittat honom.

Gideon Vi fann en levande människa, men inte mycket mer.

Penncroff Tror du vi kan släppa på knutarna?

Herbert Fråga honom.

Gideon Min herre, vi ämnar ta er med oss till vår ö ett stycke härifrån, där vi kan återställa er som människa. Är ni med på det? Ni överfaller oss inte om vi lättar på repen?

Ayrton (morrar och grymtar men försöker liksom leta efter språk och ord.)

Herbert Han försöker.

Gideon Det är huvudsaken. Nu när han träffat andra människor vill han bli människa igen. Det är ett friskhetstecken.

Herbert Jag stannar här och vaktar honom och försöker få kontakt med honom. Gå ni och samla ihop getterna.

Gideon Jag stannar här med dig, Herbert, för säkerhets skull. Du behöver mera hjälp med den saken, medan Penncroff kan klara djuren själv.

Penncroff Lita på mig. Umgås med vilden, så hämtar jag djuren. *(går)*

Herbert (till Ayrton) Vad heter ni?

Ayrton (försöker samla sig och koncentrera sig, får slutligen väsande fram:.) Ayrton.

Herbert Han kan tala!

Gideon Vi har gjort framsteg!

Herbert Och han talar engelska!

Gideon Ge honom tid, så blir han en av oss. Han har säkert en intressant historia att berätta.

Ayrton (tuppar av)

Herbert Han har slocknat. Det blev för mycket för honom.

Gideon Hur länge tror du han har levt isolerad här?

Herbert Mer än tre år.

Gideon Tio år minst, tror jag.

Herbert Ja, det verkar nästan så. Men då går jag och hjälper Penncroff. Du kan vakta honom själv.

Gideon Gå du. Jag skall vaka hos honom. (*Herbert går.*)

Stackars vilde sälle! Vilket öde har fört dig till Stilla Havets ensligaste ö? Du är värre än Robinson Crusoe. Du är nästan som en Caliban. Men vi ska nog få ordning på dig. Vi kom i grevens tid. Ett år till, och även din själ utom din kropp hade varit förlorad åt naturen. (*sätter sig bredvid Ayrton att invänta hans uppvaknande.*)

Scen 2. Hemma.

(*Nybyggarna sitter kring härden och kopplar av. Penncroff röker.*)

Smith (efter en paus) Vad tror ni? Finns det något hopp för honom?

Penncroff Kapten, det borde väl ni om någon hysa. Ni har ju tagit er an honom som en heltidspatient.

Smith Bara när han låtit mig. Han har då inte varit lättillgänglig. Vad tror du, *Gideon*?

Gideon Naturligtvis finns det hopp. Det är bara en tidsfråga.

Herbert Jag tror han bär på en mörk och dunkel hemlighet.

Penncroff Naturligtvis. Inte blev han satt i land ensam på en öde ö för sina vackra ögons skull.

Nab Han är säkert en mördare.

Smith Varför tror du det, *Nab*?

Nab Han var ju fullständigt förvildad. Det blir bara brottslingar i ensamhet. Hans vilda ögon uttrycker ett ständigt latent raseri, och jag är hela tiden rädd för honom.

Linda (bär in en bricka med te) Hur kan du vara rädd för honom, *Nab*, när jag inte är det?

Smith Varför är *du* inte rädd för honom?

Linda Han är redan räddad. Det blev ju självklart när han från början inte gjorde något motstånd. Han har blivit så helt förvildad att han tappat minnet och glömt språket av ren förtvivlan. Ja, han är säkert en brottsling, men jag tror inte han är en mördare.

Gideon Jag skulle kunna tänka mig att han varit pirat. Det är ju bara sådant folk som rör sig i de här trakterna.

Penncroff Han är i så fall den första vi har mött av det slaget.

Herbert Samtidigt är det något djupt vemodigt över honom. Om han är en brottsling har han säkert för länge sedan ångrat sina brott. Han skäms ju för att tillsammans med oss, som om han blygdes för sig själv i människors sällskap. Det gör man inte som brottsling om man inte för länge sedan sonat sina brott.

Smith Jag tror du är på rätt väg, Herbert. Jag tror ni alla har rätt, mer eller mindre, och det ger mig förnyat gott hopp om honom. Som du säger, Gideon, det är nog bara en tidsfråga.

(Det slår kraftigt på dörren.)

Penncroff När man talar om trollen...

Linda (går och öppnar) Välkommen, Ayrton. *(släpper in honom)* Ni var nästan väntad.

Penncroff Kom in, Ayrton. Det var bara du som fattades.

Ayrton (försiktigt) Jag stör inte?

Smith Nej, Ayrton, du stör inte alls. Kom in. Var inte blyg. Du är hemma här.

Ayrton Ni vet ingenting om mig.

Penncroff Har du äntligen kommit för att låta oss veta någonting om dig?

Ayrton Jag tänkte faktiskt det. Det är hög tid. Ni har visat mig en välvilja som jag inte har förtjänat. Därför har jag inte velat bo med er. Ni har överväldigat mig med en godhet som var det sista jag förtjänade.

Smith Prat, Ayrton. Vilken skeppsbruten som helst hade rönt samma behandling.

Ayrton Men jag var inte skeppsbruten.

Penncroff Försök inte. Du skickade ju flaskposten.

Ayrton Vilken flaskpost?

Smith (uppmärksam) Vi hittade en flaskpost på stranden som meddelade att du var skeppsbruten på ön Tabor med uppgivandet av exakt position. Var det inte du som skickade den?

Ayrton Jag har aldrig skickat någon flaskpost. Det enda jag gjort på den där ön var att ständigt gå och vänta på skeppet som skulle hämta mig.

Gideon Berätta, Ayrton, om du känner för det. Vi är idel öron.

Ayrton (samlar sig) Ja, det är dags att jag avger en full bekännelse. Ni har säkert misstänkt att jag är någon sorts brottsling, men jag är något mycket värre än det. Jag är en förrädare och den värsta sorten, ty jag förrådade min egen välgörare.

Penncroff Det låter intressant.

Gideon Tyst, Penncroff. Avbryt inte.

Smith Fortsätt, min vän.

Ayrton (försöker samla sina minnen, verkar blicka långt bort) Det är så länge sedan. Jag tjänstgjorde som styrman för kapten Grant, en av de skickligaste kaptener som seglat på oceanerna, och han hade ett av de vackraste och mest sjödugliga skepp som någonsin funnits, den underbara klipparen *Britannia*.

Penncroff *Britannia!* Och kapten Grant! Det ringer en klocka.

Smith Hos mig också. Fortsätt, Ayrton.

Ayrton Jag ska inte trötta er med mina brottsliga bravader. Ja, jag tog hans skepp ifrån honom och blev anföraren för det värsta piratgäng som gjort Söderhavet osäkert för segelsjöfarten. Vi satte honom i land med hans närmaste män på Taborön

och lämnade dem att dö där, medan vi expanderade vår verksamhet som sjörövare. Jag drömde om att bli anförare för en hel flotta, som skulle behärska havet mellan Australien, Nya Guinea och Nya Zeeland, och vi var på god väg att lyckas, men vi behövde fler fartyg. Då kom Lord Glenarvan med sin skonare *Duncan* till Australien, och med sig ombord hade han kapten Grants barn. Det visade sig att kapten Grant lyckats få iväg en flaskpost, som hade hittats och dechiffrerats med svårighet, då brevet var svårt fuktskadat och man väl kunde tyda latituden men inte longituden. Så denne Lord Glenarvan tog med sig barnen ombord och företog sig att fara runt världen längs den 37-e breddgraden söder om Ekvatorn för att förr eller senare finna kapten Grant, men han räknade naturligtvis inte med att stöta på mig på vägen. Han serverade oss sitt fartyg som på silvertallrik, och vi trodde övertagandet skulle bli enkelt. Jag åtnjöt hans fullaste förtroende, bara för att jag seglat med kapten Grant, medan jag förnekade att jag visste var han fanns, men olyckligtvis blev jag genomskådad under vägen genom Australien, och planerna gick om intet. När vi ändå sedan försökte ta Lord Glenarvans skepp åkte jag fast, och lorden beslöt att sätta mig i land på Taborön utan att ana att kapten Grant var där. Så fann han kapten Grant till slut, som återförenades med sina barn, medan jag blev satt där i stället. Men både han och kapten Grant var försonliga. De tänkte inte låta mig ruttna ihjäl där, som jag tänkt med kapten Grant, utan den gode lorden lovade hämta mig efter några år.

Jag vet inte vad som har hänt sedan, men åren gick, och ingen *Duncan* kom. Jag hade väntat mig två eller högst tre år, under vilka jag minsann fick anledning att bittert ångra mina brott, men återlösningen infann sig aldrig. I min totala isolering förlorade jag uppfattningen om tiden och övergick mer och mer till ett liv helt i naturens våld, och när ni fann mig var jag knappast mer en människa, vilket ni kunde se själva. Men kaptenen här tog mig an som en fader med ett beundransvärt tålmod, som fick mitt hjärta att smälta, och även om det var svårt och näst intill omöjligt att återanpassa sig till ett mänskligt liv lovade jag mig själv att försöka. Ni anar inte hur jag har kämpat med mig själv. För att skona er från mina raserianfall, när jag kunde bli så vild att jag inte kunde kontrollera mig själv, bad jag att få bo hos era djur i corralen tills vidare, och där har jag gradvis lyckats vänja mig halvvägs vid ett mindre förvildat liv. Till slut ansåg jag att tiden var kommen för mig att ge mig till känna för er. Ni ser framför mig den värsta skurken som någonsin förpestat den här delen av världen med sitt moraliska fördärv. Jag hade blivit ett djur genom mitt eget förfall, och jag förtjänade inte att räddas av er.

Smith Icke desto mindre är du räddad. Det insåg jag redan när jag såg dig fälla din första tår av rörelse inför det liv vi gav dig. Du kan nu aldrig mer återgå till det liv som du vuxit ut ur. Du har en framtid, Ayrton. Det hade du inte tidigare. Det är bara det som vi har givit dig, ingenting annat, men det var bara en dörr som du behövde hjälp med att få öppnad, ingenting mer.

Penncroff Hur länge satt du på den där ön?

Ayrton Tolv år.

Penncroff (häpnar) Tolv år!

Herbert Inte konstigt att han blev som han blev. Tolv års hårväxt och skägg...

Gideon Ja, det var en barberare han behövde först och främst.

Ayrton Men jag är inte färdig ännu. Jag har långt kvar att gå. Jag står i tacksamhetsskuld till er för att ni återgivit mig mitt liv, men jag kan fortfarande inte leva med er. Jag anhåller därför om att få fortsätta leva med djuren i corralen tills vidare.

Smith Naturligtvis, Ayrton, corralen är din, men du skall veta, att det här är precis lika mycket ditt hem, och du är välkommen hit när som helst. Nu när du gett dig till känna har du definitivt blivit en av oss.

Ayrton Jag tackar er, mina herrar. Nu ber jag om er tillåtelse att få avlägsna mig. *(böcker ödmjukt men med en viss värdighet och drar sig tillbaka ut.)*

Linda Tolv års isolering på en öde ö är ett hårt straff för att inte ens ha begått något mord.

Penncroff Ja, jag trodde faktiskt att han skulle vara en värre brottsling än så.

Smith Men vad säger ni om flaskposten?

Gideon Och elden, som vägledde oss från stranden när vi kom hem, som ingen av er hade tänkt?

Penncroff Det måste ha varit blixten!

Herbert Försök inte, Penncroff. Det var en stormnatt, och vi hade missat ön om inte elden väglett oss.

Penncroff Begär du av mig att jag ska tro på mirakel?

Smith Gåtorna hopar sig och blir bara mera mystiska hela tiden. Jag är rädd att så länge vi inte får någon vettig förklaring kan vi inte utan vidare utesluta mirakelalternativet.

Penncroff Här kan väl inte finnas någon övernaturlig ande på ön som hela tiden hjälper oss heller!

Gideon Ärligt talat, Penncroff, så är just den teorin den troligaste.

Penncroff Dra på trissor!

Smith Lugna er, mina vänner. Det finns säkert en förklaring, och om det finns en, vilket det måste finnas, så måste vi få den förr eller senare. Allt vad vi behöver är tålamod.

Gideon Vi har klarat oss här på ön nu i ett och ett halvt år, och det lär bli minst lika länge till. Än så länge har tålamodet räckt till, så det lär väl räcka till i fortsättningen också.

Penncroff Tills vidare.

Linda Ni har klarat er storartat, mina herrar.

Herbert Det hade aldrig gått utan dig, Linda.

Linda Prat. Ni hade säkert klarat er ännu bättre utan mig.

Smith Utan dig, Linda, hade vi löpt risken att börja gå samma väg som Ayrton i förvildning och andlig degenerering. En kvinnas närvaro betyder allt i en mans liv. Hon är oundgänglig för det mänskliga.

Linda Tack, kapten. Ni har varit idealiska gentlemän allihop.

Herbert Och det ämnar vi fortsätta med.

Linda Det tvivlar jag inte ett ögonblick på, Herbert. (*går ut i köket*)

Smith En annan fråga. Vad tror ni hände med Lord Glenarvan, som skulle hämta Ayrton men aldrig kom? Vad tror du, Penncroff?

Penncroff Han kanske är på väg hitåt nu.

Smith Den tanken slog mig också. Den möjligheten är faktiskt vår bästa chans att någonsin komma härifrån.

Gideon Vi borde lämna ett meddelande på Taborön om att vi är här med Ayrton.

Smith Ja, det måste vi göra.

Penncroff Det är ingen brådska. Nu har vi viktigare saker att göra. Skörden, till exempel.

Herbert Vi borde dock göra ett återbesök på Tabor före vintern åtminstone.

Penncroff Sedan när skörden är bärgad och vi kan ta det lugnt kan vi göra en ny lusttur dit. Det ordnar sig.

Smith Det tror jag säkert, Penncroff.

Penncroff För övrigt har vi ju det bra här. Jag skulle inte vilja bli hämtad härifrån riktigt ännu.

Gideon Inte jag heller.

Herbert Linda och jag trivs också här. Vi har det bättre här än i inbördeskrigets Amerika.

Smith Vi behöver inte alls skynda på. Ni åker till Tabor när andan faller på. Så länge vi har arbete här behöver vi inte tänka på något annat.

Penncroff Just det! Detta är ju faktiskt vårt hem nu, som vi har skapat från ingenting!

Gideon Till och med Ayrton är hemma här nu i sin corral och med oss. Vad ska vi då med Amerika till?

Smith Detta är vårt nya Amerika. Och om vi någonsin kommer tillbaka till staterna tar vi Lincolnön med oss som en extra stat.

Penncroff Precis! Skål för Lincolnön och Amerikas 30-e stat!
(*Alla höjer sina tebägare och deltar hjärtligt i skålen.*)

Gideon Tänk om Lord Glenarvan redan varit vid Taborön för att hämta Ayrton och vi missat den chansen.

Smith Det tror jag inte. Vi står inför vintern, och man beger sig inte frivilligt så här långt söderut på Stilla Havet den här tiden på året, om man inte är valfångare.

Penncroff Jag håller med kaptenen. Chanserna är minimala. Och om lorden skulle komma till Tabor och finna vår vän borta skulle han ju undra vart den skeppsbrutne tagit vägen, och han skulle nog se sig omkring litet och skulle då säkert upptäcka vår ö.

Smith Ja, Penncroff, du har rätt.

Herbert (vid gluggen) Jag tror Ayrton kommer tillbaka.

Smith Då har det hänt något.
(*Det knackar ånyo på porten och Ayrton stiger in.*)

Ayrton Jag tyckte jag borde rapportera det för er, mina vänner, om ni inte redan själva märkt det.

alla Vad då?

Ayrton Ett skepp syns vid horisonten.
flera (genast livliga) Ett skepp! Ett skepp!
Smith Nab, hämta kikaren!
Gideon Detta är sensationellt. Tror du det kan vara *Duncan*?
Ayrton Nej, det tror jag inte, för det syns ingen rök. *Duncan* är riggad som en brigg men med ångmaskin dessutom.
Smith Den kanske seglar in utan maskin.
Ayrton Det är möjligt.
Penncroff (till Nab) Ge hit! (sätter kikaren för ögonen och spejar febrilt) Den är för långt borta. Det är omöjligt att avgöra vad det är för ett fartyg eller om den är på väg eller tänker passera.
Smith Vad är det för fartyg? Kan du se?
Penncroff Jag skulle gissa på en brigg.
Smith Får jag se. (övertar kikaren och spejar)
Gideon Vad tror du, *Ayrton*?
Ayrton Jag tror inte det är Lord Glenarvan. Den här briggen verkar främmande.
Linda (har kommit in) Om det inte är Lord Glenarvan, vem är det då?
Herbert Ett upptäcktsfartyg? En expedition? En valfångare?
Penncroff Knappast. Det här är en snabbseglare som definitivt inte har något tungt maskineri ombord.
Smith Hon verkar ha bestämt sig. Hon kommer närmare.
Penncroff Då tänker hon inte segla förbi.
Gideon Vad tror du, *Ayrton*?
Ayrton Det kan också vara...
Smith (tar bort kikaren och vänder sig till honom) Nå?
Ayrton (halvt under rösten) Sjörövare.
Smith (sätter åter kikaren för ögonen) Det är då inte en malajisk pirat i så fall.
Nab Sjörövare? Vad skulle de ha här att göra?
Gideon Det verkar väl långsökt.
Herbert Kan ni se någon flagga?
Smith Hon har en flagga, men jag kan inte se den.
Penncroff Får jag se. (övertar kikaren)
Smith Längst i aktern hänger något som kan vara en fana. Kan du se den?
Penncroff Hon är för långt borta än så länge. (räcker kikaren till Herbert) Försök du, som har yngre ögon.
Ayrton (halvt för sig själv) Det är inte Lord Glenarvan. Det är för tidigt. Jag är inte färdig ännu.
Linda Du har lidit nog, *Ayrton*. Du behöver inte skämmas för dig själv längre.
Ayrton Tack, min nådig fru, men det gör jag nog ändå så länge jag lever.
Penncroff Kan du se något?
Herbert Jo, det är definitivt en fana i aktern. Men jag kan inte urskilja dess färger.

Smith Är den röd är den brittisk. Är den blå är den fransk. Är den vit är den rysk. Är den randig är den amerikansk. Är den grön är den brasiliansk. Vad har Chile för färger?

Herbert Den är definitivt varken röd eller blå eller vit.

Penncroff Vad är den då?

Gideon Om hon inte hinner hem före mörkret, borde vi inte göra upp en eld på berget för att vägleda henne och visa att ön är befolkad?

Penncroff Som ni gjorde när vi kom hem från Tabor. Utan den elden hade vi seglat förbi.

Smith Jag har ju sagt att vi inte gjorde någon eld, varken Nab eller jag. Är ni säkra på att det var en eld?

Penncroff Lika säker som på att jag inte är en kvinna. Eller hur, Gideon och Herbert? Visst var det en typisk vårdkas vi såg?

Herbert Från toppen av berget, rakt här ovanför. Den var lika tydlig som den klaraste stjärna.

Smith Och ni är säkra på att det inte var en stjärna?

Penncroff Den stod för lågt. Den hade eldslågor. Det har inte stjärnor.

Gideon Öns mysterier.

Smith Tala inte om dem. De blir bara outgrundligare hela tiden.

Penncroff Det är det jag menar. Och den här båten som kommer mot oss nu kanske kommer med lösningen?

Gideon Vad tror du? Kanske de känner någon som bor här, som hållit sig undan för oss och hjälpt oss hela tiden och som föredrar att vara anonym, kanske en annan förvisad som Ayrton? Det var kanske han som skickade flaskposten?

Smith Det hjälper inte att spekulera. Vi kommer ingenstans med dessa problem förrän vi har lösningen.

Penncroff Det är det jag menar. Vi borde kanske välkomna den lösning, som kanske kommer här?

Ayrton (har oavlåtligt betraktat horisonten) Den svarta fanan. Det är pirater.

Gideon Vad innebär det?

Smith Då är vi i fara. I stället för att vägleda dem måste vi dölja oss. De får inte misstänka att ön är bebodd. Vi får dölja våra grottöppningar med grenar och grönska.

Gideon Vad fick dig att tro, Ayrton, att de kanske var pirater?

Ayrton Tanken bara kom för mig. Ingen annan seglar frivilligt så långt bort från den kända världen kanske bara för att komma ifrån den.

Smith Vi måste organisera oss genast.

Penncroff Lämna grenverket och kamouflaget åt Nab och mig. Vi fixar mörkläggningen.

Smith Vi får mobilisera vad vi har i vapenväg.

Gideon Det kan jag göra.

Linda Jag hämtar mat från förrådet i fall vi blir isolerade.

Herbert Jag hjälper dig.

Smith Och du, Ayrton? Går du tillbaka till corralen, eller stannar du med oss?

Ayrton Corralen är knappast i fara. Ni kan behöva mig här. Jag tror jag skall utspionera dem.

Linda Var försiktig.

Ayrton Självklart. (*går*)

Penncroff Då sätter vi i gång! Var man vid sin ända! Klart för slag! Ostadigt väder på gång!

Gideon Vad tror ni, kapten? Kan det bli en belägring?

Smith Jag hoppas de tar i land här bara för att hämta vatten eller något och ger sig iväg igen utan att ha upptäckt oss. Det vore det bästa både för dem och för oss själva.

Gideon Ja, låt oss hoppas på det, kapten, för de är säkert fler än vi och bättre beväpnade.

Smith Vi ser faran, Gideon. Låt oss hålla medvetenheten därom för oss själva tills vidare.

Gideon Tills faran är över.

Smith Helst.

*(De tar varandra i handen i hemligt samförstånd.
Plötsligt hörs ett kanonskott. Alla skälver till.)*

Penncroff De har kanoner!

Herbert Det var ingen liten kanon.

Gideon (*hämtar sig, vänder sig till Smith, som ser bekymrad ut*) Vad tror ni nu, kapten? Hur stora är våra chanser?

Smith (*sväljer*) Vi kommer att behöva hjälp från ovan.

Penncroff Frågan är hur många de är. Har de varit här tidigare? Känner de ön sedan tidigare? Eller skjuter de salut bara för att skryta?

Gideon Jag tolkar kanonskottet som att de menar sig ha tagit ön i besittning.

Smith Vår enda trumf är att de inte vet att vi existerar

Penncroff Än så länge. Men vart tog Ayrton vägen?

Smith Han sade sig vilja utspionera fartyget.

Penncroff Ensam?

Herbert Han är en modig man.

Linda Ni borde inte ha släppt i väg honom. Han kanske känner piraterna sedan gammalt och går samman med dem.

Smith Det tror jag inte, Linda. Han är botad från allt kriminellt och omänskligt tänkande.

Gideon (*lättad, när han ser Ayrton komma tillbaka*) Nå, här är han.

Ayrton Kapten, jag anhåller om tillstånd att få gå ombord.

Smith Vi trodde du var där redan. Du hörde kanonen?

Ayrton Ja. Det är allvarligt. Vi måste organisera oss.

Smith När kanonen smällde av hoppades jag nästan att du ångrat dig.

Ayrton Jag dröjde kvar för att fundera ut min strategi. Kanonskottet förändrade hela hotbilden, som nu är hundra gånger större. Och skeppet de har tagit är inte någon vanlig skorv.

Smith Utan?

Ayrton Det är ett krigsskepp, som piraterna måste ha lyckats kapa direkt från flottan. Antagligen har de obegränsade resurser ombord i form av ammunition och vapen.

Smith Du riskerar ditt liv.

Ayrton Ja, det gör jag. Därför kom jag tillbaka, för att göra det klart för er att jag inte ämnar göra gemensam sak med dem.

Smith Du är inte skyldig att riskera ditt liv.

Ayrton Jag är skyldig långt mera än min plikt. Jag har en skuld att betala.

Smith Inte till oss.

Ayrton Men till mig själv och mitt samvete.

Penncroff Skulle du då ta pirogen ut till fartyget? Den skulle märkas.

Ayrton Nej, jag skulle simma.

Gideon Det är kallt i vattnet.

Ayrton Jag gnider in mig med fett.

Penncroff Jag följer med dig.

Ayrton Litar du inte på mig?

Smith Missförstå honom inte, *Ayrton*.

Penncroff Jag tänkte jag skulle följa med dig till Räddningens holme. Det är möjligt att någon av skurkarna håller vakt där. I så fall kunde det behövas två för att tysta honom. Sedan väntar jag på dig där tills du kommer tillbaka från fartyget.

Linda *Ayrton*, du måste lova mig en sak.

Ayrton Jag lovar er vad som helst, fröken.

Linda Kom levande tillbaka.

Ayrton Det blir ett lätt löfte att hålla, och jag håller det gärna.

Herbert Det är långt ut till fartyget, och det är kallt i vattnet. Du kan bli tvungen att stanna i det i kanske en timme.

Ayrton Jag är van, *Herbert*, och jag är en god simmare. Jag kommer ut till fartyget på nolltid. Det är bara strömmarna jag har emot mig när jag kommer tillbaka.

Linda Desto viktigare är det att du kommer tillbaka.

Ayrton Naturligtvis.

Gideon God jakt då, *Ayrton*. Vi litar på att du ser till att ni båda klarar er, *Penncroff*.

Penncroff Lita på mig.

Smith Jag litar på *Ayrton*. Han är kanske den som bäst kan hjälpa oss i denna stund, och kanske den ende.

Ayrton Jag gör vad som helst för er, kapten. (*går. Penncroff följer efter.*)

Gideon Vad kan han utträtta?

Smith Inte mycket, utöver att skaffa oss exakta uppgifter om deras antal och bestyckning. Då har vi den fördelen att vi kan veta allt om vår fiende medan de inte vet någonting om oss. Den fördelen kan bli avgörande. Ingen fiende är farligare än

den som är osynlig. Vi är osynliga för dem, men de är alltför synliga för oss. I bästa fall är därmed våra chanser *fifty-fifty*.

Gideon Vi är sex män och en kvinna, har några gevär och handvapen och ingen kanon. De har allt i vapenväg och är kanske femtio.

Smith Men vår fästning är osynlig och ointaglig.

Gideon Tills vidare.

Nab Men de kan förstöra våra anläggningar och ta våra djur.

Smith Ja, Nab, det kan de, och det kan vi i så fall inte göra någonting åt. Vi är tillbaka i kriget, men detta krig är inget inbördeskrig, och vi är inte fångar. Vi är Lincolnöns rättmätiga och hotade herrar och har rätt att slå tillbaka med alla medel och bör göra det, i synnerhet som piraterna aldrig lär visa oss någon barmhärtighet. Vi är i försvarsställning med all moral och rätt på vår sida.

Gideon Det blir intressant att höra Ayrtons rapport sedan.

Herbert Har vi tur kan han spränga fartyget i luften.

Linda Det kan han knappast göra utan att förinta sig själv med dem. Det vill vi inte.

Smith Nej, det vill vi inte.

(Nybyggarna tar sig en funderare.)

Scen 3. Ombord på fartyget.

Ayrton Ett fartyg. Ett riktigt fartyg. Det var länge sedan. Det känns nästan som att komma hem efter tolv år i förödande exil, tolv förlorade år, som nästan tog min själ ifrån mig och gjorde mig till djur. Men det är tydligen fest ombord. *(döljer sig i mörkret)*

Pirat 1 (drucken) En öde ö mitt ute i den ödsligaste delen av havet! Vad kunde passa oss bättre!

Pirat 2 Vi lär nog ankra här en tid. Finns det floder med sötvatten lär det också finnas vilt och mat att hamstra.

1 Bob Harvey är i smöret.

Ayrton (för sig själv) Bob Harvey!

2 Vi hade tur som kom över den här briggen så enkelt.

1 Det var Bobs skicklighet. Han är strateg. Det finns ingen slugare sjörövare på de sju haven.

2 Kom så går vi ner till de andra för en extra omgång! *(De raglar vidare.)*

Ayrton Bob Harvey! Min gamle medbrottsling! Han har lyckats där jag misslyckades, med att ta ett perfekt fartyg! Lord Glenarvans jakt skulle ha blivit mitt byte, men i stället har Bob lyckats komma över den här snabbseglaren! Ett alldeles modernt krigsfartyg! Jag måste höra mer vad det är för folk ombord. *(smyger sig intill kajutan och lyssnar)*

Bob(s röst) Vi är i smöret, mina vänner! Vi lyckades med vår kupp och kom över en idealisk kapare och kunde lämna Norfolks straffkoloni med flygande färger, och nu ligger hela Stilla Oceanen öppen för oss! Till råga på allt tycks vi ha upptäckt en för

sjöfarten okänd ö, som tycks bjuda oss på alla resurser! Den perfekta basen för vår verksamhet!

en pirat Men hur vet vi att ön är obefolkad?

Bob Hade den varit befolkad hade vi märkt det. Vi hade sett rök eller lämningar på stranden av någon mänsklig verksamhet. Här har ingen varit före oss. Det är ett som är säkert.

pirat 2 Och ser vi någon i land i morgon blir det lätt för oss rensa ut dem!

Bob Ja, den här ön passar så perfekt, att vi inte kan tolerera att någon annan får vara här.

Ayrton (för sig själv) Mina vänner! De har alltså gjort uppror från någon straffkoloni och bemäktigat sig skeppet, och de är minst femtio stycken. Jag skulle kunna ge mig till känna, Bob skulle genast känna igen mig och välkomna mig tillbaka, och vi skulle äntligen kunna göra en strålande karriär tillsammans som oinskränkta pirater på Söderhavet. Skall jag då bli sådan igen? De skulle inte tveka att mörda alla mina vänner i kallt blod, och ingenting av deras arbeten och skapelser skulle lämnas något spår av. Men kan vi ta upp kampen med dem? Bara om jag skulle lyckas spränga fartyget i bitar... Krutförrådet måste vara ansenligt...*(smyger sig ner mot krutförrådet)*

Bob Skål på er, mina förträffliga blodskamrater! Vi har framgångsrikt inlett en brottslig bana av kriminalitet och hänsynslöst våld utan gränser, som ger löften om en lång och blodig bana av framgångar utan tal, då vår tur nu dessutom har krönts av att vi funnit denna obebodda, blomstrande och generösa ö mitt i vår väg! Skål på er! Botten upp! *(dricker djupt)*

pirat 1 Vi ska överträffa Kapten Svartskägg!

pirat 3 Och kapten Kidd!

pirat 4 Vi ska överträffa dem alla!

pirat 2 Ingen ska komma undan! Varendra fartyg vi prejar och äntrar skall lämnas utan vittnen, ingen skall överleva oss som kommer i vår väg, och allra minst fruntimmer!

pirat 1 Åt helvete med alla fruntimmer! De duger bara till att våldtas, och om de inte samarbetar är de dödens!

pirat 2 De måste ändå dö förr eller senare, när de är förbrukade och inte vill vara med längre men bara bromsar och saboterar. Det är bara att slita och slänga dom!

Bob Tyst! Vem är det i krutkammaren?

(Alla ser sig omkring.)

pirat 3 Ingen av oss.

pirat 4 Är det någon i krutkammaren?

pirat 5 Två ska hålla vakt på däck.

pirat 1 Vi har kommit ner, din dumskalle. Ingen är där uppe.

pirat 2 Men ön är obefolkad.

Bob Någon smyger omkring därute. Jag ska bara se vem det är. *(går ut)*

Ayrton (har kommit fram till krutmagasinet, laddar en pistol) Det räcker med ett skott, och hela skeppet flyger i luften. Jag förgås med dem, med mina forna yrkesbröder, med mina kamrater, som nu tror att de har kommit på grön kvist, men sak samma.

Jag har ingenting att förlora, utom om jag än en gång blir en av dem... Vad som helst, men inte återfallsförbrytare...

Bob (kommer fram till honom bakifrån, lägger handen på hans axel) Vad gör du här?

(Ayrton snurrar runt, och han och Bob känner genast igen varandra)

Ben Joyce! Av alla döda själar! Kan det verkligen vara du? Eller är det din gast som hemsöker oss? Men vad håller du på med? Du står med en laddad pistol, som om du tänkte spränga hela skeppet i luften... Har du då glömt vem du är?

Ayrton Bob, jag hinner inte prata nu. Jag är inte längre den jag var. Men jag följer med er ner till helvetet... *(siktat mot krutlagret, men då ingriper Bob)*

Bob Nej! *(De slåss. Bob drar kniv och lyckas träffa Ayrton i skuldran, denne klarar sig undan och flyr.)* Efter honom! Efter honom! Eld ombord!

(Piraterna rycks upp ur fyllan och villan och blir villrådiga först, försöker sätta sig i rörelse, tumlar omkring och snubblar på varandra, etc.)

pirat 2 Chefen har problem.

pirat 3 Vi har någon obehörig ombord.

pirat 1 Efter honom! *(lyckas ta sig ut som den förste, tar fram sin pistol ur bältet och skjuter skarpt efter den flyende Ayrton. De andra kommer efter, alla skjuter och ingen träffar. Ayrton lyckas hoppa över bord. Piraterna fortsätter skjuta i vattnet.)*

pirat 4 Vem var det?

pirat 5 Är ön inte obebodd som vi trodde?

Bob (hämtar sig efter dusten med Ayrton, tar sig om nacken, där han fått sig ett slag) Ett tag trodde jag det var Ben Joyce, men han var ju en av oss, och han är borta sedan urminnes tider.

pirat 1 Ser du i syne, chefen?

pirat 3 Någon var det. Jag sköt efter honom. Det gjorde vi alla. Men inga skott träffade honom, som om vi sköt igenom honom.

pirat 2 Kan det ha varit en gast?

pirat 4 Kan det ha varit spöket av Ben Joyce?

Bob Vi har alla druckit för mycket. Vi får ta i tu med saken sedan. Vem det än var, så var det en levande människa, som försökte spränga vårt fartyg och visste hur han skulle göra det. Tyvärr är ön inte längre obebodd. Vi får räkna med motstånd från dem som bor i land. Dubbel vakt i kväll! Gå inte ner igen och sup igen, era slarvvakter! Ni lyckades släppa en mördare ombord!

pirat 1 Som om vi inte alla var det.

Bob Men den här tänkte spränga oss alla i luften i ett självmordsmassmord! Det får inte hända igen!

pirat 1 Nej, chefen.

Bob Stanna här på däck nu resten av natten. Jag behöver mig ett järn. Han slog hårt, den där nattgasten!

pirat 2 Vi är alla något däckade.

pirat 3 Och chockade. Objudna gäster är aldrig välkomna och därför alltid chockartade.

Bob Håll käften nu! Gå och lägg er, ni övriga, men ligg på era hanar! Fan också! (*går ner, har fått sin dag förstörd*) Ben Joyce, var fan har du varit i alla dessa år, och så dyker du upp nu, och som vår fiende! Det är inte acceptabelt!

pirat 4 Chefen är sur.

pirat 5 Är det så konstigt? Vem låter sig inte rubbas av vålnader ur det förflutna?

pirat 4 Kände du Ben Joyce?

pirat 5 Vem gjorde inte det? Han var den skickligaste av oss alla i att planera, och Bob hade aldrig kommit sig upp utan hans föregångsexempel. Men han överlistades av ödet och den oförutsedda dumheten. Skeppet han skulle kapa råkade segla fel och kom därför undan.

pirat 3 Vi går aldrig säkra här så länge det finns levande främlingar i land.

pirat 4 Tror du de är huvudjägare?

pirat 3 Värre upp. De är vita.

pirat 5 Troligen koloniserare och nybyggare, de värsta man kan ha som fiender. Och vi har bara sett en av dem och har ingen aning om hur många de är.

pirat 4 Inte konstigt att chefen blev på dåligt humör.

pirat 3 Antingen fixar vi dem, eller också fixar de oss. Vi kan inte ha samma ö. Det är vi eller dom.

pirat 5 Vi lyckades hitta ett okänt paradiset som bäddat för oss, men det enda vi kommer att få här är ett helvete och inte en enda god natts sömn.

pirat 3 Allt går över.

pirat 4 Vi får ingen ro förrän i graven, om ens där. Titta på Ben Joyce.

pirat 3 Om det var han. Vi lyckades inte ens identifiera honom ordentligt.

pirat 5 Det var illa nog att hans ande blev väckt till liv igen.

pirat 4 Vi har alla baksmällor i morgon.

pirat 5 Med besked.

(De törnar in, tämligen modstulna.)

Scen 4. Hemma i grottan.

Linda Det här är ju rena kriget! Vad är det för vänner du lockat hit egentligen, Ayrton?

Smith Ayrton är oskyldig.

Linda Men de känner honom, och han känner dem!

Gideon Belasta inte honom för att blodtörstiga pirater av en slump hittar vår ö och genast börjar skjuta skarpt och vilt omkring sig av ren panik.

Linda Panik! De vill ju ta ön ifrån oss!

Smith Och Ayrton här hjälper oss att hindra dem från det. Han försökte faktiskt spränga deras fartyg i luften.

Linda Och varför misslyckades han?

Pennicroff Linda, vi skall vara tacksamma för att han misslyckades, för därigenom kom han levande tillbaka till oss. Annars hade han flugit i luften med alla piraterna.

Herbert Pass på! Nu skjuter de kanonader igen! (*kanonskott*)

Smith Och de skjuter mot oss, och mot vår grotta! Det här är inte bra. De måste ha fattat misstänksamhet mot våra kamouflage.

Penncroff Vad kan vi annat göra än stanna kvar här och slåss till sista man? Det är ju nästan som Alamo om igen.

Smith Vår fästning är praktiskt taget ointaglig. Vi kan skjuta ner dem en efter en, om de försöker ta sig upp eller över floden, men faktum återstår att de är tio gånger vår styrka.

Gideon Menar du att oddsen är emot oss på lång sikt?

Smith Vårt enda hopp är att de ger upp och ger sig av härifrån.

Gideon Tror du att de gör det?

Smith Inte frivilligt. Denna ö är alltför attraktiv för vem som helst, och i synnerhet för ett laglöst gäng som står i behov av en hemlig tillflyktsort.

Herbert Vi har redan lyckats skjuta ner ett antal av dem.

Smith Ja, och vi skrämde många av dem bort från land, men sex av dem har ändå landstigit och finns nu någonstans på vår ö utan att vi vet var.

Penncroff Har vi skjutit ner sex utan att någon av oss blivit träffad kan vi fortsätta på den bogen.

Smith Och det ska vi naturligtvis göra, så länge det går.

Herbert Pass på! En ny kanonad! (*nya kanonskott och hårda smällar alldeles i närheten*)

Smith De siktar in sig. De har genomskådat vår koloni. Vårt kamouflage är värdelöst.

Penncroff Låt dem bara komma! Jag ska ta dem en efter en, om så behövs med bara händerna!

Gideon Som väl är har vi långskjutande karbiner.

Smith Ja, den kistan visste vad den innehöll.

Ayrton Menar ni att ni fått hjälp här på ön av okända krafter?

Linda Ja, Ayrton, det är öns stora mysterium, och vi har ingen aning om hur det kommer sig. Vi har fått ovärderliga gåvor till skänks av havet i form av utrustning och vapen, när du kom från Tabor med Herbert och Penncroff och Gideon tändes en eld att vägleda er men inte av någon av oss. Tops liv här har blivit räddat från en monstros dugong som höll på att äta upp honom, och även kapten Smiths liv räddades från början som genom ett mirakel.

Ayrton Mycket sällsamt.

Smith Vet du något om saken?

Ayrton Nej, absolut ingenting alls.

Linda Du har något att dölja.

Ayrton Inte för er.

Smith Ayrton har aldrig sagt något annat än sanningen, och han har aldrig dolt något för oss. Jag går i god för honom.

Gideon Det gör vi alla.

Penncroff Du måste också göra det, Linda. Han ville offra livet för oss.

Herbert Vad har du emot honom?

Linda (*tvekar, inser att hennes misstankar är ogrundade*) Förlåt mig, Ayrton. Du är kanske den bästa av oss alla.

Ayrton Nej, den ende lastbare. Ni är alla frihetshjältar, men jag är bara en straffånge med brottsligt förflutet.

Herbert Pass på! En ny salut! (*kanonskott igen, ännu värre denna gången*)

Smith Det kan inte fortsätta så här. De skjuter ju sönder vårt fästningsberg.

Penncroff De är inte kloka. De tror de kan komma åt oss.

Gideon De vet fortfarande inte hur många vi är. Det är vår stora fördel.

Penncroff Du menar att de fortfarande kan ge upp och packa sig iväg?

Gideon De slåss mot en okänd fiende och är desperata. De trodde Ayrton var ett spöke. Sjomän är vidskepliga, och i synnerhet pirater.

Linda Trodde de verkligen att du var ett spöke?

Ayrton Bob Harvey kände igen mig som Ben Joyce, mitt namn som förbrytare, som han trodde var död, och när de sköt utan att träffa mig trodde de att kulorna gick igenom kroppen på mig.

Gideon De slåss alltså mot okända gästar och andar.

Penncroff Det är nog bäst för dem själva då att de ger sig av.

(*Plötsligt hörs ett väldigt dån. Alla rusar till fönstergluggarna.*)

Smith Otroligt!

Penncroff Hur förklarar ni detta, kapten?

Gideon Mystiken tätnar och växer oss över huvudet. Detta är verkligen otroligt.

Herbert Kan de ha gått på en mina?

Smith Det ser onekligen inte bättre ut, Herbert. En sådan explosion kan bara vållas av en kraftig mina eller en torped.

Linda En torped? Vad är det?

Smith Ett explosivt vapen att användas under vattnet.

Linda Kan det finnas sådant här?

Smith Nej.

Gideon Alltså måste det ha varit en mina, som måste ha apaterats av människor. Mysteriet tar sig alltmer oformliga proportioner.

Ayrton Jag kan inte tro det. Hela piratskeppet flugit i luften. Ingen kan ha överlevt den smällen.

Smith Utom de som redan tagit sig i land.

Penncroff Ja, vi har nu sex fripassagerare ombord.

Gideon Och de är beväpnade. Vi får ingen frid här förrän de också är borta.

Smith Kort sagt, arbetet är inte slutfört ännu.

Linda Men explosionen? Den måste ju ha en förklaring!

Smith Linda, allt har sin förklaring, men vi får tyvärr vänta med att utranssaka mysteriet nu tills kriget är över. Vi var sex mot femtio, men nu är vi sex mot sex. Det betyder att oddsen har jämnats ut, ingenting mer, och kriget måste avslutas innan vi kan börja ägna oss åt olösta mysterier.

Gideon Vi får lägga upp en strategi. Det är ni bra på, kapten.

Smith Ja, vi får tänka noga igenom saken. Under tiden får vi sova på våra vapen.

Herbert Men vilken himmelens skänk, att piratfartyget flög i luften!

Penncroff Ja, det får vi verkligen vara tacksamma för. Någon gjorde det svåraste jobbet för oss, och jag tror nog att här ligger mer än en hund begravnen med fler ugglor i mossen än bara en blindgångarmina som plötsligt befinner sig på rätt ställe i vattnet.

Gideon Det verkar onekligen misstänkt.

Linda Medan herrarna funderar över strategin går jag ut och lagar te. Jag riskerar ju i alla fall inte längre att bli beskjuden med kanoner i köket.

Smith Nej, Linda, den faran är definitivt över. Den sista kanonen har avfyrats på Lincolnön, och måtte alla beskjutningar lönas på samma sätt med total självförintelse. Krig och konflikter har ingenting på denna ön att göra.

Penncroff Kom, gubbar. Låt Linda laga te åt oss, medan vi konspirerar mot de stackars sista återstående piraterna. *(De drar sig till överläggning, medan Linda nöjd går ut i köket.)*

Ayrton Om ni ursäktar drar jag mig tillbaka till corralen. Om piraterna drar sig dit måste någon finnas där att försvara djuren.

Smith Det är bra, Ayrton. Ta en bössa med dig. Även du måste kunna försvara dig.

Gideon Piraterna måste vara lamstagna av chocken över att se sitt fartyg gå upp i rök. Jag tror inte de rör sig på några dagar. De kommer att sitta där bortom Vrakudden och trycka av rädsla, tills hungern tvingar dem fram.

Linda (tittar in från köket) Var rädd om dig, Ayrton.

Ayrton Om något händer telegraferar jag. *(går)*

Penncroff Tack vare miraklet med telegraflinjen kan vi stå i daglig kontakt med Ayrton som om han bodde här med oss.

Smith Det var meningen. Jag tror inte heller piraterna hittar dit, det är ju ett bra stycke, men det känns bra att ha Ayrton där som skydd för djuren.

Penncroff Om inte annat. Och vi kan kalla honom hit när som helst.

Smith Allt vi behöver göra nu är att se upp för våra sex laglösa strandgäster.

Penncroff Borde vi inte söka rätt på dem och befria ön från dem genast?

Smith Nej, Penncroff, vi måste nog invänta en attack från dem förrän det kan bli tal om att eliminera dem. Vi kan bara vinna ett försvarskrig utan förluster.

Gideon Kapten Smith är strateg.

Nab Och klokast av oss alla. Jag går ut och hjälper Linda i köket. Jag ska laga till något extra gott nu när vi har fyrtio döda rövare att fira.

Smith Det är gott, Nab. Gör ditt bästa. *(Nab drar sig ut till Linda i köket.)*

Scen 5. På stranden, i skydd av träden.

Bob Vem fan sprängde vårt fartyg i luften?

pirat 1 Det måste ha gått på en mina.

Bob Prat! Det kan inte finnas minor i dessa vatten! Det fanns ju inte ens undervattensklippor!

pirat 2 Men något måste hon ha gått på.

Bob Hela hon exploderade ju! Hon flög i luften!

pirat 3 Det var som om hela krutförrådet fyrats av på en gång. Du såg ju någon hålla på med någonting sådant, kapten.

Bob (mörknar) Jag tyckte jag såg Ben Joyce, men han måste vara död sedan årtal. Vi har ju inte haft ett livstecken från honom ända sedan han åkte dit. Vi blir inte gamla i vårt yrke, i synnerhet inte om vi åker fast.

pirat 3 Kan det ha varit han?

Bob Det *var* han. Frågan är om han var levande eller död.

pirat 4 Om han kom ensam ombord i den djärva föresatsen att blåsa oss åt helvete så måste han vara anföraren för kolonistörerna i land.

Bob Du sa det, Torsken! Så måste det vara. Han måste ha rymt från sitt straff och startat en koloni här. Men då är säkert de andra nybyggarna här också utanför lagen.

pirat 4 Kan vi inte försöka samarbeta med dem?

Bob Jag tror inte det går nu. Vi ligger i öppet krig. Men om vi får Ben Joyce över på vår sida kan vi överta kolonin och likvidera de andra, om de inte övergår till oss frivilligt.

pirat 3 Vi måste alltså hitta Ben Joyce.

pirat 2 Men hur kan skeppet ha exploderat, om det inte var krutförrådet?

pirat 1 Och en mina kan det inte ha varit.

Bob Det verkade snarast vara en torped. Men hur kan de ha fått tag på en torped? Här kan inte något örlogsfartyg ha farit förbi tidigare.

pirat 2 Säg inte det. Vi kan inte ha varit de första, eftersom det finns folk här.

Bob Vi måste få tag på Ben Joyce och få honom på vår sida och få honom att berätta allt om kolonin. Han måste ju veta allt, om han är deras anförare.

pirat 3 Bra! Vi har bara en ö stor som Hawaii att leta igenom.

Bob Vi vet redan var de har sitt högkvarter, men de måste ju också ha djur och odlingar. Vi får smyga oss genom skogarna som vildar och utspionera dem, och förr eller senare måste vi kunna nå fram till Ben Joyce ensam.

pirat 4 Bra, chefen!

Bob Vi har råkat ut för en katastrof, men vi ensamma har överlevt, sex personer av sextio, men det ska vi fortsätta med! Och Ben Joyce ska hjälpa oss! Han är ju en av oss!

pirat 5 Bravo, chefen! Vi ska nog klara det!

Akt IV scen 1. Corralen.

Ayrton (ensam) Jag är inte värdig dem. Jag kan bara skämmas för mig själv i deras sällskap. Jag lider av den obotliga åkomman att jag inte kan bli av med mig själv och mitt förflutna. En gång brottsling och fallen åt folkfiendskapen kan man aldrig bli en normal mänsklig människa igen. Man måste alltid sitta fast i träsket av sitt eget fall och sin kompromiss med det onda. Har man en gång varit dess tjänare slipper man

aldrig den bojan, hur man än försöker motverka den med goda gärningar. Jag är och förblir en kriminell straffånge och kan aldrig mera resa mig ur den urspårningen ner i diket.

Bob (utanför, med sina kamrater) Jag tror bestämt vi träffat på deras djurgård. Här finns både getter och höns. Här skulle vi kunna slå oss ner tills vidare och planera vår strategi medan vi i alla fall inte skulle sakna mat.

pirat 1 Men någon måste väl vara här och vakta?

Bob Det är det vi skall ta reda på. De kan inte vara många, och vi måste kunna överrumpla dem. Kom! Vi smyger oss på dem! *(De smyger sig förstulet in i corralen, beväpnade till tänderna.)*

Ayrton Jag tyckte jag hörde något. *(blir vaksam och stiger ut.)*

pirat 2 Det är han!

Bob Ja, det är faktiskt vår gamle vän, livslevande och ensam. Kom. Vi behöver inte gömma oss för honom.

Ayrton Vem där? Är det Penncroff?

Bob (stiger fram i ljuset) Ben, känner du inte igen mig? Är du ensam?

Ayrton (vill genast skynda in i stugan igen, men piraterna övermannar honom genast)

Bob Är du ensam, frågade jag?

Ayrton Ja, jag är fullkomligt ensam. Se er omkring. Här finns ingen annan.

Bob Vi vill dig inget ont, Ben. Du är en av oss. Genom en lycklig slump har ödet fört samman våra vägar igen, och den här gången kan vi göra allting bättre. Men du är inte ensam på ön. Hur många fler finns här? Vi trodde du var ledaren, men här tjänstgör du som herde och dräng i ladugården.

Ayrton Jag kan inte hjälpa er.

Bob Vad finns inne i din hydda? Tänkte du hämta vapen? *(två pirater har gått in)*

pirat 3 Han har en hemmagjord telegraf här!

Bob Tänkte du telegrafera? Och kalla på hjälp av dina kompisar? Dina kompisar ser du här. Vi ska ta över ön och ingenting kan hindra oss, och du ska hjälpa oss med det, för du är en av oss. Eller har du glömt våra gamla lyckliga dagar?

Ayrton Det var länge sedan. Jag har ingenting glömt, men jag har lämnat allt bakom mig. På tolv år hinner man mogna.

Bob Men man förblir ändå densamme. En gång förbrytare, alltid förbrytare. Har man en gång gått över lagens gränser går man aldrig inom dem igen. Man har förklarat sig fri, och den friheten avstår man aldrig ifrån. Var nu realistisk, Ben. Du var den bäste av oss. Du kunde planera stötar som ingen annan. Du hade fått det där skeppet *Duncan* om inte en velig styrman ombord hade navigerat fel och utom räckhåll för dig av misstag. Annars hade du aldrig åkt fast.

Ayrton Jag vet. Men tolv års isolering på Taborön har hjälpt mig att tänka efter. Jag kan aldrig mer bli som ni.

Bob Du måste. Du har inget val. Antingen hjälper du oss mot nybyggarna här och överlåter kolonin åt oss, eller också dör du med dem.

Ayrton Då dör jag med dem.

Bob (plötsligt järnhård) Bind honom! Hårt! Det ska göra ont! Han ska känna repen! (*Piraterna tar genast hand om honom och bakbinder honom. Hans motstånd är lönlöst mot den hårda övermakten.*) Du har inget val, Ben. Du måste inse det förr eller senare. Vi släpper dig inte förrän du samarbetar. Vi måste veta hur många de är, vad de har för ammunition, hur tungt beväpnade de är och allt om deras högkvarters beskaffenhet. Vi har sett grottbostaden på avstånd. Den är snillrikt konstruerad och sprängd in i klipporna. Finns det mer än en bostad? Finns det en by?

Ayrton Jag kan inte hjälpa er. Ni gör klokast i att lämna ön innan ni också blir lik på stranden.

Bob Du glömmer att ni sprängde vårt fartyg i luften. Vi kommer inte härifrån. Vi har inget val än att stanna här tills vidare, och enär dina vänner inte visar oss någon gästvänskap måste vi göra oss hemmastadda här med våld. De har förklarat krig mot oss och sprängt vårt fartyg. Då måste vi försvara oss tills vi dör.

pirat 4 Och hur fan kunde ni spränga vårt fartyg? Hur bar ni er åt?

Ayrton Jag är ledsen, men inte ens det kan jag avslöja för er.

Bob Du vill alltså inte hjälpa oss?

Ayrton Jag kan inte hjälpa er. Ni har kommit hit självmant, ni har beskjutit oss innan vi besköt er, det var ni som startade kriget, mina vänner har rätt att försvara sig då de kom först, och ni måste ta konsekvenserna. Ni har redan förlorat ert fartyg. Ni har bara era liv kvar, ni är skeppsbrutna och kan bara leva på att plundra oss, och ni är i underläge. Ni har ingen chans i längden.

Bob Då får vi förskansa oss här. Förr eller senare kommer de hit och letar efter dig, eftersom du inte längre kan telegrafera. När de kommer vet de inte att vi är här, och då skjuter vi ner dem en efter en. När de alla är döda har du säkert kommit på bättre tankar och vill samarbeta med oss. Om du framhärdar i att inte göra det blir du den siste vi mördar. Sedan är det bara vi kvar med allt vad dina vänner har byggt upp och odlat. Jag är rädd, Ben, att det inte finns någon annan möjlighet till hur det här kommer att utvecklas.

Ayrton Jag är färdig med er en gång för alla. Det finns en liten skonare nere i viken söderut. Med den kan ni segla till Taborön och leva i fred där tills ett fartyg kommer förbi. Den ön är känd och måste förr eller senare bli besökt.

Bob Vi vill stanna här just för att den här ön är okänd. Det passar oss bättre. För bort den djäveln! Bind honom så hårt till händer och fötter att han omöjligt kan smita! Bind honom som en gris med benen baktill fast i händerna! Så får han ligga medan vi avrättar hans kamrater när de kommer.

pirat 3 Aj aj, kapten! (*De tar in Ayrton i hyddan.*)

Bob (ensam) Fan också! Han har blivit normal! Det finns ingenting mera föraktligt än när en god pirat omvänder sig och blir till en vanlig tråkig människa! Fy fan! Nå, ännu finns det hopp. Vi ska plåga honom tills han ger med sig. Det är hans enda chans...

Scen 2. Hos nybyggarna.

Smith Vi står inför ett märkligt fenomen. Det är dags att vi nu pratar igenom saken ordentligt. Alltsedan vi anlände hit har mysterierna hopat sig, så att de nu utgör en lista. Det första var min oförklarliga räddning, sedan hur Top räddades av någon osynlig kraft ur dugongens gap, medan samma osynliga kraft tycktes ha skurit upp dugongens strupe. Så har vi kistan på udden som innehöll allt vad vi behövde och mer därtill.

Penncroff Glöm inte båten som kom drivande med floden precis där vi behövde den.

Gideon Och mysteriet med sköldpaddan som vi vände upp och ner på och som sedan var försvunnen. Ingen hade kunnat vända den rätt igen utom en mänsklig hand och allra minst den själv.

Smith Just det. Och till den långa listan har vi nu slutligen piratskeppets explosion. Ingen kunde förklara den eller förstå den. Nu har vi hittat resterna av vad som orsakade förintelsen. Det var ingenting annat än en torped. Men en torped måste ha avfyrats och riktats av en mänsklig hand.

Gideon Din slutledning?

Smith Vi är inte ensamma på ön och har aldrig varit det.

(Alla tar sig en funderare, Gideon kliar sig i huvudet, Penncroff blossar på sin pipa, Herbert tittar frågande på Linda, Linda rycker på axlarna, och Nab tittar beundrande på sin kapten.)

Nab Jag visste det! Vi har en hjälpare på ön! En lika kraftfull och uppfinningsrik kapten som vår egen kapten!

Penncroff Menar du verkligen att bara en enda människa skulle ligga bakom alla miraklerna som har drabbat oss?

Smith Det tror jag inte. Jag tror det är en koloni av okända fromma människor, kanske kväkare eller någonting i den stilen, som av personliga eller religiösa skäl inte vill ge sig till känna. Ön är stor, och vi har fortfarande omfattande delar av den utforskade. De kan ha någon lika väl dold bosättning på västra sidan om vulkanen som vår, men de måste ha observerat när vi anlände till ön och då genast sett sina möjligheter att på ett diskret sätt hjälpa oss.

Herbert Och flaskposten? Elden på stranden när vi kom tillbaka från Taborön?

Smith Allt kan bara förklaras genom en annan koloni. Ayrton visste ingenting. Han var ett större frågetecken än vi när han hörde om flaskposten.

Penncroff Men någon visste om Ayrton.

Smith Om dessa våra hjälpare fortsätter att behaga vägra ge sig till känna kan den enda lösningen till mysteriet vara Lord Glenarvan när han någon gång återkommer. Han kände till Tabor när han kom hit och måste veta mer än vi om vad som har hänt på dessa öar.

Gideon Vi har inte varit där ännu och lämnat vårt visitkort.

Smith Vi måste göra en resa dit så fort vi klarat av piraterna. Vi kan inte lämna ön så länge de hotar oss.

Penncroff På tal om Ayrton – han svarar inte på telegrafan.

Gideon Vad menar du?

Penncroff Vi telegraferade honom igår utan svar. Ej heller idag har han svarat.

Gideon Kan något ha hänt?

Smith Vad som helst kan ha hänt. Någon sten kan ha rasat på ledningen. Något djur kan ha varit framme och tuggat i sig den. Och piraterna kan ha kapat den.

Penncroff I så fall är de i corralen.

Linda Ni måste genast dit och undersöka saken.

Smith Någon måste stanna kvar här. Du och Linda, Nab, får hålla fästningen med Jup. Vi tar Top med oss.

Nab Vi är ointagliga. De vet varken att vi är här eller hur många vi är, och dessutom kan de inte nå oss.

Smith Förhoppningsvis är allt i sin ordning, och det är bara något brott på ledningen någonstans. Ayrton telegraferade oss redan i förrgår när han kom dit och meddelade att allt var i sin ordning. Men vi ska inte ta några risker.

Herbert Några vapen måste vi lämna åt Linda och Nab.

Smith Naturligtvis. Vi behöver inte mer än fyra. Det är lika bra vi startar genast. Är ni klara?

Penncroff Alltid redo!

Gideon Då går vi.

Herbert (*omfamnar Linda*) Vi är snart tillbaka, älskling. Det är bara en rekognocering. Allt är säkert i sin ordning.

Linda Var försiktiga.

Penncroff Linda har ett blödigt öga för Ayrton. Annars skulle hon inte ansätta honom som hon gör.

Herbert Jag vet. Det är helt i sin ordning. Vi älskar honom alla. Kom så går vi. (*Gruppen ger sig av. Nab och Linda vinkar av dem, och Jup hoppar upp och ner och ger uppmuntrande läten.*)

Nab De är snart tillbaka.

Linda Det hoppas jag verkligen.

Scen 3 . I corralhyddan.

Bob För sista gången, Ben, hur många är de, och vad har de i vapenresurser? Vill du att vi ska tortera dig? Vi kommer ändå att avliva dem alla hela bunten, så det är lika bra du samarbetar genast, för du måste ändå göra det sedan, om du inte föredrar att dö, vilket vore bra dumt av dig, när du en gång lever och kan vara kung över oss för denna sagolika ö. Nå?

Ayrton Jag har ingenting att säga dig.

Bob Idiot! Måste vi brännmärka dig? Måste vi kölhala dig? Måste vi mörbulta dig? Måste vi flå dig? Måste vi rycka ut ögonen på dig? Vad begär du? Du får vad du vill, bara du samarbetar!

Ayrton Jag har inte kunnat samarbeta med någon på tolv år. Döda mig om ni vill, men det hjälper inte er.

Bob Varför tror du vi har hållit dig levande? Du är till ännu mindre hjälp för oss som död än levande! Som levande innebär du i alla fall hopp om den kunskap du besitter, som kan hjälpa oss att överleva. Du var ju den bästa av kompisar förut. Du svek aldrig någon, utom de besuttna. Varför kan du inte bli mänsklig igen?

Ayrton Jag kan inte förråda dem som har räddat mitt liv.

Bob Och vad tror du vi gör då? Vilken annan pirat som helst hade avlivat dig för länge sen, så trilsk som du är! Du får förbli vid liv bara för att jag ännu hoppas och tror att du inte ska vara ett hopplöst fall.

pirat 1 Psst, chefen! De kommer!

Bob Bra! Inte ett ljud! Munkavla den här imbecilla idioten, som inte fattar vad som är bäst för honom. (*Ayrton munkavlas genast. Han har förblivit bakbunden genom hela scenen.*)

pirat 2 Vi är klara, chefen.

pirat 3 De smyger fram, som om de var beredda på att vi är här.

Bob De vet det naturligtvis genom att vi kapat deras telegrafledning. Hur många är de?

pirat 1 Omöjligt att fastställa. Minst två, kanske fyra, kanske sex. De tar inga risker.

Bob Vi ska inte heller ta några risker. Jag tar med mig Ben härifrån. Ni tre följer med mig. Ni två stannar kvar och skjuter ner så många ni kan och följer efter oss sedan. Är det klart?

pirat 4 Det kan bli ett gatlopp.

Bob Det är ni ju som pirater vana vid. Kom nu, Ben. Vi tar inte den risken att dina vänner får tag i dig. (*Tre pirater med Bob tar med sig Ayrton ut. Han kan inte göra motstånd, då han dras med strypsnara om halsen och de puffar på honom.*)

pirat 3 Jag har en av dem på kornet.

pirat 4 Vad är det för en typ?

pirat 3 En pojkspoling, en blond gröngöling. Han ser ut som om han var på friarstråt.

pirat 4 Skjut ner honom!

pirat 3 Sagt och gjort! (*skjuter. Man hör Herbert tjuta till av smärta. Man hör Penncroff svära och Smith ryta. I nästa ögonblick slås porten upp, pirat 4 skjuter mot Smith men missar, denne anfaller dock i raseri och stöter ner 4 med sin kniv. Han dör omedelbart. 3 smiter och försvinner.*)

Penncroff En mindre.

Smith Hur är det med Herbert?

Gideon Svårt sårad.

Penncroff Ingen annan är här. De var bara två, och vi fick den ena.

Smith Var är Ayrton?

Penncroff Han är inte här.

Gideon Vi måste få in Herbert.

Penncroff (hjälpes Gideon bära in Herbert) Lever han?

Gideon Han lever.

Smith (undersöker honom snabbt) Kulan har gått igenom honom. Det hade kunnat vara värre. Nu slipper vi gräva efter den. Men han är medvetlös.

Penncroff Kommer han att klara sig?

Smith Naturligtvis. Oroa dig inte, *Penncroff*. Men vi kan inte gå hem igen. Vi måste stanna med honom här tills han blir bättre.

Gideon Jag kan en del om läkekonst. Kallt vatten. Försök inte pressa ihop såren. Inget var får stanna i kroppen. Det är bättre att han får blöda, så renar såren sig själva.

Smith Han har redan förlorat mycket blod.

Herbert (vaknar till, matt) Lever jag?

Penncroff Du lever, min gosse, och skall leva i många år till, för du skall överleva oss alla!

Herbert Fick ni honom?

Smith Vi fick den ene.

Herbert Ayrton?

Smith Han är inte här.

Herbert Då har de honom som gisslan.

Gideon Det ser inte bättre ut.

Penncroff Sov, min gosse. Du har fått en chock och behöver vila. Du har förlorat mycket blod, men vi ska fixa dig. (*Herbert tuppar av igen.*)

Gideon Vi måste på något sätt meddela Nab och Linda att vi inte kommer tillbaka. Minst två måste passa Herbert, och att en av oss går genom skogen hem är en inbjudan till döden. De kommer att ligga på lur mot oss i buskarna.

Smith Vi skickar Top. Han tar sig förbi dem. Djur kan alltid lura människor.

Gideon Bra. Vi skriver ett meddelande, som Top får ta med sig.

Smith Han hinner dit på en timme. Vi kan vänta honom tillbaka om drygt två timmar.

Gideon (skriver) "Herbert sårad. Vi är i corralen. Ayrton borta. Var försiktig! Lämna inte grottan! Har bovarna syns till? Svar med Top." Är det bra?

Smith Utmärkt. Det behövs inte mera.

Penncroff Du är en mästare på att formulera dig, *Gideon*.

Gideon Tacka fan för det. Jag är ju journalist, och hans yrke är att fatta sig kort.

Smith Ställ dig på vakt, *Penncroff*. Så länge vi är här måste vi oavbrutet hålla vakt i skifte. Jag och *Gideon* förbinder Herbert under tiden.

Penncroff Om ni bara räddar hans liv gör jag vad som helst.

Smith Hans liv är inte i fara, men våra liv är det, om vi ett ögonblick släpper bevakningen.

Penncroff Aj aj, Sir. (*går ut och ställer sig på vakt*)

Smith Rapportera vad du än ser.

Penncroff Här är bara dödyst, och ingenting rör sig. De blev nog tagna på sängen när vi kom. Nu är de förskräckta och håller sig undan som de fega harar de är. Vilket sätt, att skjuta ner den enda minderåriga av oss!

Smith De är desperata och vet inte vad de gör. Vi kan nog inte vänta oss något rationellt handlande från deras sida. Hade de varit rationella hade de slängt sina vapen och bett oss om fred, och vi hade tagit emot dem som medlemmar i kolonin. Den chansen har de nu sumpat.

Gideon Ett streck i räkningen, att Herbert skulle såras.
Smith Minsann. Vad vi mest av allt behöver nu är tålmod.
Gideon Det är det sista Penncroff någonsin haft.
Smith Jag vet. Det är riskmomentet.

Scen 4. I skogen.

pirat 1 Vi fick en av dem!
pirat 2 Men de fick också en av oss.
pirat 3 Det jämnar ut sig. Men på lång sikt kan det bli kritiskt.
Bob Vi har vissa fördelar på vår sida. Vi har dem under uppsikt, de fyra som nu är i corralen, och de kan inte ta sig ut utan att vi skjuter ner dem. Vi ska vakta på dem som hökar.
pirat 4 Men om de får undsättning från de andra kolonialisterna?
Bob Vi vet inte hur många de är. Vi vet inte om de är hundra eller tio. Och så länge vår vän här inte vill hjälpa oss är vi i dödläge genom vår okunskap och måste vi fortsätta plåga honom. Hör du det, Ben Joyce? Genom att vägra vara förrädare mot dina vänner är du i stället en förrädare mot oss! Tycker du det är bättre? Därför måste vi plåga dig, ända tills du äntligen tar ditt vett till fånga och samarbetar! Du behöver bara berätta för oss hur många de är och hur beväpnade de är. Resten klarar vi. Du slipper döda dem själv. Men så länge du tiger måste vi ta dem en och en, och om vi lyckas ta dem till fånga kommer vi att plåga ihjäl dem inför dina ögon! Hör du det? Vi lyckades redan knäppa den yngste av dem, och nu lever hans fyra kamrater i skräck för oss i corralen, medan vi väntar ut dem! Och när vi får tag i dem skall vi inte mörda dem genast utan plåga dem precis som vi plågat dig, lite mer för varje dag, hålla dem bundna utan förmåga att röra en lem och långsamt plåga ihjäl dem, rycka av dem deras naglar en och en, bryta deras fingrar ett efter ett, krossa deras tår en efter en och sedan skära loss testiklarna på dem, sticka ut deras ögon, skära loss deras näsor, skära av dem deras öron. krossa armarna på dem, allt inför din åsyn, min käre kompis, så att du blir delaktig i deras långsamma tortyr till döds! Du vet vad vi har brukat göra med fångar och myterister på våra fartyg! De utsätts för en sådan systematisk behandling av grymhet och plåga att de måste önska att de aldrig blivit födda, samtidigt som de inte får lov att dö! Vad säger du om det, Ben Joyce?
Ayrton Jag är ledsen, men jag kan inte hjälpa er.
Bob Då kan vi inte hjälpa dig. Då måste vi fortsätta hålla dig bakbunden och fastbunden, och våra hårda sjömansknopar kan ingen pirat slita sig ur, och det vet du! Det blir på ditt ansvar som vi måste gå igenom detta långsamma utnötningskrig, där hittills en dött på varje sida, i morgon kanske de lyckas skjuta en till av oss medan vi får tag på en av dem, och så vidare, tills ingen blir kvar och vi kanske alla ligger här döda, medan du fortfarande är fastbunden och inte kan göra dig fri, så att du dör som den siste av oss. Är det inte ett härligt framtidsperspektiv och lämplig avslutning på din brottsliga bana? Du är en av oss, Ben! Du kommer inte ifrån det!

En gång utanför lagen, alltid utanför lagen! Det finns ingen väg tillbaka! De har förstört vårt skepp för oss, och därför måste vi utrota dem, hur många av oss som än måste stryka med på kuppen! Det är vi eller dem! Och du är i våra händer! Bara om du väljer vår sida kan kriget få en lycklig utgång för åtminstone den ena parten, och du blir kung med oss över detta paradiset!

Ayrton Det var inte vi som förstörde ert fartyg. Vår kapten föreslog faktiskt att vi skulle erbjuda er fred och samarbete.

Bob Om det inte var ni, vem var det då?

Ayrton Vi vet inte.

Bob Kom inte med sådana amsagor! Det är inte plats för skepparhistorier nu! Torpeden som förintade vår brigg kan bara ha avlossats från er koloni av kvalificerade marinsoldater!

Ayrton Jag beklagar, men det var inte vi. Vi vet inte varifrån torpeden kom.

Bob Skulle den ha väntat på oss och legat färdigt laddad på botten, när vi passerade förbi? Det var bråddjupt! Vi lodade! Där fanns inga klippor, inga grund och ingenting annat heller!

Ayrton Det var ett mysterium även för mina vänner.

Bob Du försöker föra oss bakom ljuset och slå blå dunster i oss. Det var en torped! Finns det mer än en koloni på ön?

Ayrton Vi vet inte.

Bob Du vet ju ingenting! Är du deras byfåne? Var det därför du blev satt att vakta deras får? Du är sämre än jag trodde. De tolv åren utanför verksamheten måste ha gjort dig blödig och mosig i melonen. Du är ju ingen man längre.

Ayrton Jo, det är jag, bara inte en av er. Min ensamhet kurerade mig från all världslig fåfänga.

Bob Då tycks du ha blivit något av en eremit. Först trodde vi du var deras anförare, men nu verkar du snarare vara deras slav. Nåväl, Ben, så länge du lever finns det hopp för dig. Du kan fortfarande ångra dig och bli en bättre människa. Låt oss veta när du kommit på bättre tankar och vill avslöja kolonins hemligheter för oss. Under tiden slaktar vi dem en efter en, och en har redan bitit i gräset. Tro mig, det blir fler, för de är inga mördare, medan vi är det, och din enda möjlighet att överleva är att bli det också. Sov på saken. Vi binder dig som en gris igen så länge, så att du får ligga bekvämt och sömnlös i dina plågor med fötterna fast i händerna bakom ryggen, i den behagligaste tänkbara kroppsställning, för säkerhets skull, för ditt eget bästa, så att du desto snarare må ta den enda möjliga rätta ställningen i saken. Hä-hä-hä! (*skrattar rått. De andra piraterna skrattar lika rått med, medan Ayrton binds som ett svin.*)

Scen 5. I hyddan.

(*Herbert ligger i feber och yrar.*)

Gideon (kommer in) Hur är det med honom?

Pennicroff (vakar hos Herbert) Knappast bättre. Vi måste få honom till grottan. Det är hans enda chans. Han behöver Linda.

Smith Penncroff har rätt, men det kan bli rena gatloppet.

Gideon Jag har just varit ute och rekognocerat med Top. Han har inte vädrat någon fara. Jag tror piraterna har tröttnat på att vakta på oss natt och dag. Sådana människor har inget tålamod.

Smith Gideon har rätt. Top har varit lugn i dagar, som om piraterna gett sig iväg.

Gideon Risken är att de dragit sig ner mot grottan där vi har våra stall och planteringar.

Penncroff Kvarnen och ladugården! Hönsen och grisarna!

Herbert (svag) Låt mig inte hindra er.

Penncroff Herbert! Du lever!

Herbert Det är klart att jag lever, men inte mycket mer.

Smith Men du är vid medvetande, och det är huvudsaken. Hur känner du dig?

Herbert Bättre, men svag. Jag tyckte jag hörde att ni ville föra mig hem till Linda.

Penncroff Orkar du?

Herbert Jag orkar vad som helst tills jag dör.

Penncroff Så talar min käcke gosse!

Gideon Vänta! Det är någon där. (*Top skäller.*)

Smith Något är på gång. Jag tror vi har fått besök.
(*Orangutangen kommer inskumpande.*)

Penncroff Jup!

Gideon Då har han ett meddelande från Nab.

Smith (hittar meddelandet vid Jups hals. Tar genast del av det.) "Fredag på morgonen. Platån ockuperad av piraterna. Nab." Även om vår bostad är oåtkomlig för dem kan de förstöra allt vad vi byggt på platån.

Penncroff Vårt livsverk!

Gideon Jag tror vi kan ta risken att få hem Herbert, om han orkar.

Penncroff Vad säger du, gosse? Orkar du?

Herbert Jag vill ingenting hellre.

Penncroff Linda väntar på honom, och vi behövs där hela bunten. Kan vi starta genast?

Smith Jag kan inte se att vi har något val, om Herbert en gång vill dit.

Penncroff Vi bär dig hela vägen, gosse.

Gideon Vi har ju en kärra.

Penncroff Tror du han tål de stötarna?

Gideon Vad säger Herbert?

Herbert Jag tål vad som helst, tills jag dör.

Smith Han ger klarsignal. Då bryter vi upp genast. Vi har inte en timme att förlora.

Gideon Vi har suttit instängda här i fyra dagar.

Penncroff Och ingen Ayrton. De har nog tagit livet av honom.

Smith Det tror jag inte. Han dör inte så lätt. Kom ihåg tygstycket från hans jacka som Top hittade i buskarna. De har tagit honom med sig och tror nog de kan få honom över på sin sida mot oss.

Gideon I så fall skulle vi vara chanslösa.

Smith Jag tror inte han låter sig övertalas så lätt. Hans envishet är total. Vi lyckades ju inte ens själva få honom att bo med oss. Under sina tolv år ensam på Tabor har han hunnit bli den totala enstöringen. Han kan inte längre kompromissa med någon och allra minst sina tidigare medbrottslingar. Det är vad jag tror.

Herbert Hellre dör han än att han sviker oss.

Smith Herbert tror på honom också.

Penncroff Saken är klar. Vi ger oss iväg.

Gideon Jup och Top är redo.

Smith Vi är alla ivriga, och det är nu bästa tidpunkten på dagen, när solen är som hetast. Piraterna ligger nog nu någonstans och tar sig en siesta.

Penncroff Hjälp till här, Gideon. Vi måste få upp Herbert ur sängen.

(Gideon hjälper Penncroff få upp den svage Herbert, och de bryter alla upp och är nogga med att ha vapnen redo.)

Scen 6. Hemmet i grottan.

Nab (klagar) Allt är förstört, allt vad vi byggt upp, hela skörden förintad, nertrampad, kvarnen uppbränd, och varför? Oj oj oj! Linda lilla, vad har vi gjort för att förtjäna detta? Kan du förstå en sådan elakhet?

Linda De bara är sådana. Har du hört historien om skorpionen som gav paddan skjuts över floden? Skorpionen varnade paddan och sade att han tog en risk, om han bad skorpionen om hjälp över floden, men paddan svarade, att om skorpionen stang honom så skulle han dra med sig skorpionen och få honom dränkt, så paddan tog risken, skorpionen stang honom, och de gick båda under. "Varför gjorde du detta?" frågade paddan i förvånad uppgivenhet. "Jag bara är sådan," svarade skorpionen.

Nab Men piraterna är inga skorpioner! De är människor!

Linda Är de? Har de inte förverkat sin mänsklighet? De har ställt sig utanför lagen, stulit ett skepp ur engelska flottan, gjort karriärer som omänskliga tjuvar och mördare, skjutit Herbert och troligen mördat Ayrton. Hur kan du då fortfarande kalla dem människor?

Nab Därför att jag tror på den mänskliga naturen, och det gör vår kapten också. Annars hade vi inte överlevt här på vår öde ö.

Linda (lägre) Jag tror vi håller på att få sällskap.

Nab Piraterna?

Linda Bättre upp. *(skyndar fram till gluggen)* Det är de! De har kommit tillbaka! Och de har Herbert med sig!

Nab Äntligen!

Smith (utanför) Ohoj där! Allt väl!

Nab (lutar sig ut och ropar) De har förstört allt för oss! De har bränt vår skörd och våra fäbodrar och släppt djuren lösa! Har ni sett dem?

Smith Djuren?

Nab Nej, odjuren!

Smith Vi har inte sett dem på ett antal dagar. Därför vågade vi oss fram och tillbaka hit. Herbert måste få vård.

Linda Det tror jag det. Hur är det med honom?

Penncroff På upphällningen, men han klarar sig.

(Smith, Gideon och Penncroff kommer upp till ingången och visar sig med Herbert avsvimmad)

Gideon Han lever i alla fall, men resan ner blev fruktansvärd för honom.

Linda Huvudsaken är att ni kom levande fram. Nu skall han få all den vård han behöver för att bli fullkomligt återställd.

Smith (allvarlig) Han har haft återkommande feberattacker och förfärliga perioder av yrsel. Han är mycket svag. Har du kinin?

Linda (ironiskt) Det trodde jag *ni* hade.

Smith Vi har allt utom det, och det är vad vi behöver.

Penncroff Min gosse, du är hemma nu.

Gideon Han hör dig inte. Han är medvetlös.

Penncroff Tror du inte jag vet det? Men ibland gör det folk gott att man pratar med dem fastän de till och med kan vara döda eller döende.

Nab Ni kom i i grevens tid. Ännu är inte allting förlorat.

Smith Nej, ty vi lever ännu, och nu är vi äntligen hemma igen och kan organisera oss. Så fort Herbert är frisk skall vi göra skallgång på ön efter piraterna. Vi kan inte ha dem på samma mark som vi.

Nab Det är rätt. Skjut ner dem hela bunten.

Gideon De vet fortfarande inte hur många vi är eller hur väl beväpnade vi är, vilket är vårt övertag. Därför håller de sig antagligen undan av ren fruktan för oss, om de inte rentav blivit sjuka och därför ligger och trycker.

Nab Så ni har inte sett dem alls?

Gideon Inte på fem dagar.

Smith Vad har *ni* sett av dem?

Nab Inte mycket. Egentligen bara resultatet av deras härjningar. De har aldrig vågat sig fram till vår grotta. Vi kan ju pricka dem där nere om de visar sig.

Smith Just det.

Linda (vårdar Herbert, som lagts i hennes säng) Han vaknar. Det är över nu, min älskade. Du är i trygga händer och tillbaka hemma. Nu kan ingenting hindra dig från att bli frisk och stark igen.

Herbert (matt) Det kommer att ta tid. Jag har förlorat allt utom livet. Var är Ayrton?

Linda (frågar de andra) Var är Ayrton? *(Gideon, Smith och Penncroff står alla allvarliga som frågetecken.)*

Gideon (till slut) Vi vet inte.

Herbert Är han inte här? Har ni inte räddat honom som ni räddat mig?

Penncroff Herbert, min gosse, vi har inte sett röken av honom sedan han försvann.

Herbert (förtvölad) Då är han i piraternas våld, och de plågar långsamt men säkert livet ur honom. Ni måste rädda honom! Kolonins framtid och säkerhet beror av honom!

Smith Ta det lugnt, Herbert. Hetsa inte upp dig. Du får inte bli upprörd.

Herbert Jag blir aldrig lugn eller frisk igen förrän han är tillbaka.
(*Inne i grottan hörs Top skälla ursinnigt.*)

Gideon Vad är det med hunden?

Penncroff Skäller han på brunnen nu igen?

Smith Nej, han är närmare. (*går ut och ser efter*) Ingenting här. Men Jup verkar också orolig.

Gideon (*kommer ut efter honom*) Vi har varit med om detta förut.

Penncroff Ja, men det var alltid bara brunnen. Top skällde inte från brunnen den här gången.

Smith Vad ligger där på bordet?

Gideon (*tar upp en liten ask från bordet, läser på locket*) "Svavelsyrat kinin".

Smith Den låg väl inte där förut?

Gideon Aldrig i livet.

Penncroff Vad står på? Vad har ni hittat?

Gideon (*visar sakligt asken för Penncroff*) Kinin. Vet du något om detta?

Penncroff Jag är oskyldig.

Gideon Mystiken tätnar. Kan ni förklara detta, kapten Smith?

Smith Aldrig i livet. Men mysterierna kommer nu i andra hand. Först av allt måste vi rädda livet på Herbert. Ge hit asken. Vi skall ge honom en dos genast.

Nab Du har väl inte sett någon komma hit och smugla mediciner in till oss, Linda?

Linda Aldrig i livet. Men hur asken än har kommit hit, om det så är på övernaturlig väg eller genom något oförklarligt sammanhang, så kommer den väl till pass. Herbert, du är räddad.

Herbert För den här gången. Är det vår mystiske hjälpare igen?

Gideon Det ser inte bättre ut.

Herbert Jag hoppas vi någon gång kan komma i tillfälle att tacka honom.

Smith Det hoppas vi alla. Sov nu, Herbert, så skall vi få dig frisk.

Herbert Sedan måste ni finna Ayrton.

Smith Ja, det måste vi.

Penncroff Allt ordnar sig.

Gideon I sinom tid.

Herbert Mina vänner, nu kan jag faktiskt börja tro på den saken.

Linda Det är bra, Herbert. Din vilja betyder allt. Är den med oss, så klarar vi vad som helst.

Herbert Det är skönt att vara tillbaka i dina armar igen.

Linda Det skulle bara fattas annat.

Smith Här har jag nu iordningställt en dos. Drick den med varmt vatten.

Herbert Tack.

Linda Sov nu, Herbert, och dröm ljuva drömmar. Jag ska vara med dig i dem.

Herbert Det är du alltid. (*intar dekokten och somnar*)

Penncroff Han har fått frid.

Smith Nu sover han lugnt. Ingenting får störa honom. Ju längre han får sova, desto bättre.

Penncroff Tyst och stilla nu, mina vänner. Jag skall säga till Jup och Top och hålla dem på avstånd från sjuksängen.

Gideon (sätter sig bredvid sängen) Jag tror vi är på säkra sidan nu. Om någon hjälpare kan leverera kinin åt oss utan att vi märker det, så kanske de rentav redan även har åtgärdat piraterna utan att vi märkt det.

Smith Det får vi se sedan. Nu har vi mycket arbete framför oss tills Herbert blir frisk.

Gideon Du sa det. (*Gideon bereder sig att vaka vid Herberts bädd med Linda och Penncroff.*)

Smith Kom, Nab, så går vi ner och inspekterar skadorna. Kanske vi kan börja göra något åt saken genast. (*tar vänligt Nab om axlarna, och de går ut tillsammans.*)

Scen 7. Vid corralen.

Man ser Ayrton ligga utsträckt livlös på sin bädd.

Penncroff (kommer försiktigt insmygande utanför) Jag tror kusten är klar.

Gideon (kommer insmygande efter) Vi har inte sett en enda pirat på hela vägen.

Penncroff Vart tror du de har tagit vägen?

Gideon Jag skulle gissa att de upprättat ett eget läger någonstans, kanske i någon grotta i berget. Det finns ju många grottor i berget.

Smith (kommer in med Herbert) Var vaksamma! Tag inga risker!

Penncroff Det är lugnt, kapten. Varken Top eller Jup har ju visat något orostecken på hela vägen. De om någon skulle ha vädrat en pirat, om det fanns någon.

Smith Ändå tycker jag det luktar konstigt.

Gideon De har av allt att döma använt corralen som visthusbod och bara kommit hit ibland för att ta med sig några djur att slakta.

Herbert Så har de tagit med sig Ayrton härifrån.

Smith (har kommit in i corralen) Du store tid! Vem ligger där i Ayrtons säng?

Penncroff (förvånad) Det är ju Ayrton!

Gideon (skyndar fram) Lever han?

Penncroff Det är klart att han lever. Annars skulle han ju inte ligga där. Han måste ju ha lagt sig i sin säng på egen hand.

Gideon (kommer fram till Ayrton) Ayrton! Ayrton! Det är vi!

Herbert Han verkar mörbultad och illa behandlad.

Smith Sår runt handleder och fotleder. Han måste ha varit hårt bunden och länge.

Penncroff Ayrton! Ayrton! Vakna! Det är över nu! Vi är här!

Ayrton (vaknar långsamt till men är mycket groggy) Se upp! De kan komma tillbaka när som helst! De lurar i buskarna! Vi blir aldrig av med dem!

Smith Hur är det med dig?

Gideon Du tycks leva i alla fall, och det är huvudsaken.

Herbert Ja, han har klarat sig och överlevt. Då återstår bara att göra upp med piraterna, nu när vi är fullt bemannade igen.

Smith Han behöver vila upp sig. Han är svårt medtagen och misshandlad.

Penncroff Vad har hänt? Var är piraterna?

Ayrton Där ute någonstans. De kände igen mig. De gjorde vad som helst för att få mig över på deras sida. Jag vägrade. Så länge jag vägrade höll de mig bunden till händer och fötter. Det måste ha varit i månader.

Penncroff Det är över nu.

Ayrton Nej, det går aldrig över. Jag blir aldrig av med mitt förflutna.

Smith Struntprat. Du är en av oss. (*Top skäller utanför.*)

Gideon Top har fått upp kornet på någonting.

Penncroff Vi är beredda! Låt piraterna komma! Vi ska ta dem en och en!

Gideon (har gått ut efter hunden) Jag tror inte det behövs. Titta här.
(*Alla skyndar ut vid sidan om där Gideon hittat något. Ljuset faller på fem piraters lik.*)

Penncroff Alla döda!

Gideon Kan Ayrton har gjort detta?

Smith Omöjligt. Han tror ju att de lever.

Herbert Ännu ett mysterium, och det största hittills.

Smith Det ser inte bättre ut.

Penncroff Men vi har hittat Ayrton, och det är huvudsaken! Nu kan vi börja om igen! Vi kan reparera alla skadorna efter piraternas framfart, som om de aldrig varit här!

Smith (har hastigt undersökt liken) Högst sällsamt. Alla har de en liten röd fläck, som om de beskjutits med kurare.

Gideon Menar du att det kan vara infödingar? Indianer?

Smith Knappast. Men avrättningen har varit effektiv, och den eller de som utfört den har behärskat sin konst till fulländning. Hastig, smärtfri avlivning genom välriktade och gåtfulla skott av varken gevär, pistol, pilbåge eller luftrör. Vi står sannerligen inför öns största mysterium hittills.

Herbert Men vem som än har gjort det kan det enda syftet ha varit att hjälpa oss, eftersom de också återbördat Ayrton till sin säng igen.

Smith Det verkar onekligen så.

Penncroff Ska vi ta med oss Ayrton till klippbostaden genast?

Smith Nej, vi väntar här några dagar. Vi måste ju också begrava de döda. Vi kan inte lämna dem här inför öppen dager. Och så skall vi vårda Ayrton lika noggrant som vi vårdade dig, Herbert, så att han snart kan bli fullt funktionsduglig.

Gideon Här har vi ju allt vad vi behöver, så vi behöver verkligen inte skynda.

Smith Sedan tar vi i tu med reparationerna, och det viktigaste av allt.

Penncroff Jag vet vad du tänker på. Våra mystiska hjälpare.

Smith Vi får inte ge oss förrän vi har hittat dem och tackat dem.

Gideon Nej, verkligen inte. De har nu räddat fyra av våra liv.

Penncroff Det är bara du, jag, Nab och Linda som inte har öns okända välgörarkrafter att tacka för våra liv.

Gideon Precis.

Smith (har återvänt till Ayrton) Hur känns det, Ayrton? Kan du stå på benen?

Ayrton Jag är så fruktansvärt trött. Jag vill bara sova...

Smith Det skall du få göra och helt i fred så länge du vill.

Ayrton Tack. *(faller genast tillbaka på bädden igen och somnar)*

Penncroff (har kommit fram) Hur är det med honom?

Smith Han sover.

Gideon Låt honom sova.

Smith Jag tror det värsta är över nu.

Herbert Det tror jag också. Jag springer tillbaka till grottan och meddelar Linda att vi hittat Ayrton och piraterna. Ni kan stanna kvar här och ta hand om Ayrton.

Penncroff Ja, spring du och ta hand om Linda. *(Herbert ger sig genast av.)*

Gideon Det gick snabbt för honom att bli frisk igen så fort han äntligen kommit över krisen.

Smith Kininet räddade hans liv. Utan det hade han varit död nu.

Gideon Någon måste ha kommit ur brunnen in i grottan och försynt smugit fram den lilla kininasken på köksbordet.

Smith Låt oss inte grubbla på det nu. Vi har Ayrton att ta hand om och mycket arbeten att sätta i gång med.

Penncroff Precis, kapten. Jag längtar efter att få sätta i gång.

Smith Så skall det låta! *(lägger hjärtligt armarna om Penncroff och Gideon. Alla tre är lättade över resultatet av dagens expedition.)*

Akt V scen 1.

Linda Jag är så stolt över er. På bara några månader har ni lyckats återställa allt vad piraterna förödde. Man kan inte tro längre att de någonsin varit här. Och vi är alla friska, kanske friskare än några andra människor på jorden, och ni har skapat världshavens kanske mest exemplariska koloni.

Herbert Vi har i alla fall inte skändat det paradiset som ödet skänkte oss.

Linda Tvärtom. Ni har odlat det, förädlat det och förvaltats det bättre än vad några andra karlar kunde ha gjort.

Herbert Tack vare ingenjörens uppfinningsförmåga och kunskaper, vår journalists kloka metodik och filosofiska tålamod, Penncroffs otroliga fysiska förmåga och outtröttliga arbetskraft, Ayrtons goda hand med djuren och framför allt ditt tålamod med oss alla, Linda. Det kan inte vara lätt att vara ensam kvinna bland sex män.

Linda Du glömmer Nab, Herbert, min köksmästare, utan vars assistans och duktiga hemkunskaper jag inte hade kommit långt med er. Vi har alla hjälpt till med att få oss alla att överleva med goda resultat över all förväntan.

Herbert Det är bara en sak vi saknar.

Linda Som är?

Herbert Vår möjlighet att komma hem igen.

Linda Vänta bara. Den kommer.

Penncroff (kommer in med rynkad panna) Har ni sett att vulkanen har börjat ryka?

Herbert Vi har hört den mullra, men om den ryker är det första gången.

Penncroff Den ryker, var så säker.

Herbert Tror du den kan få ett utbrott?

Penncroff Man vet aldrig med vulkaner. De kan hitta på vad som helst. Jag tror inte det är någon fara ännu, men vi får bevaka den noga. Det får helst inte bli värre.

Smith (kommer in) Har ni sett att vulkanen har börjat ryka?

Penncroff Jag har just berättat om det för ungdomarna. Vad tror ni om faran, kapten?

Smith Det är ingen fara ännu, men om det blir värre måste vi nog lämna ön innan det blir ett utbrott.

Penncroff Tur då att vi håller på att bygga en ny och större båt.

Smith Vi borde få den färdig före vintern, så att vi äntligen kan segla till Tabor och lämna ett meddelande där, ifall lorden kommer.

Penncroff Tror Ayrton fortfarande att han kommer?

Smith Fråga honom. Här är han.

Ayrton (kommer in med Gideon) Har ni sett att vulkanen har börjat ryka?

Gideon Vi trodde den var utslocknad, och så börjar den puttra på detta oroväckande sätt. Vad tror ni, ingenjören? Kan det bli farligt?

Smith Det kan det alltid bli med vulkaner. Det är ingen fara så länge det inte börjar rinna lava om den.

Gideon Hur snart tror ni det kan bli ett utbrott?

Smith Tidigast om några veckor, troligen först om några månader, kanske ännu senare. Röken kanske avtar och upphör. Det vore det bästa för oss och för hela ön.

Nab Denna välsignade ö som blivit som ett nytt fosterland för oss!

Smith Jag lovar dig, Nab, att vi skall inordna den bland Amerikas förenta stater som dess mönsterstat nummer ett.

Penncroff Kaptenens älsklingsprojekt.

Smith Medge att vi lyckats bra med vår kolonisering av den.

Nab Med god hjälp från ovan.

Gideon Inte bara det. När skall vi äntligen utröna öns mysterium? Vi har hittills inte uppdagat ett spår av någon annan koloni på ön, och ändå vet vi att det måste finnas en sådan här!

Penncroff De där röda prickarna som piraterna dog av var inga skott av några gevär och inga märken av några pilspetsar. Den som krigat för oss och sprängt ett fartyg och kallblodigt dödat alla piraterna utan att blinka har använt för oss helt okända metoder.

Ayrton Framför allt måste han vara fullständigt skrupelfri och säker på sina färdigheter.

(Telegrafklockan ringer. Alla tystnar och förstenas av förundran.)

Penncroff Alla är ju här.

Gideon Ändå är det någon som ringer.

Smith (går genast till den hemmagjorda telegrafan och svarar) "Vad önskas?" *(Man hör hur telegrafan svarar inom kort med ett längre meddelande.)*

Penncroff Vad säger han?

Smith (har tagit ner meddelandet) "Kom genast till corralen!"

Gideon Något är på gång.

Penncroff Någon är i corralen, och det är inte sjörövarna.

Herbert Det är bäst vi går dit genast.

Smith Vilka alla vill följa med?

Linda Jag stannar här. Ni får berätta sedan.

Nab Jag stannar och håller vakt med Linda.

Penncroff Jag följer med. Det här vill jag inte missa för allt i världen.

Gideon Jag också. Något säger mig att vi äntligen får veta vilka vänner vi har haft här.

Penncroff Du hänger väl med, Herbert?

Herbert Naturligtvis.

Linda Skynda er. Det verkar som om någon har bråttom. Ni får berätta sedan.

Herbert Vi kommer tillbaka.

Linda Naturligtvis.

Penncroff Kanske med några nya vänner.

Smith Jag tror inte det. Av det här meddelandet fick jag snarare känslan av ett nödrop.

Gideon Ja, det verkar som om någon behöver hjälp.

Penncroff Tur att han kan telegrafera.

Gideon Något säger mig att han vet mer om oss än vad vi vet om honom.

Ayrton Det tror jag också.

Smith Hur många det än rör sig om så har meddelandet bara skickats av *en* person.

Penncroff Tror du inte det är flera?

Smith Jo, jag tror att det måste vara flera.

Herbert Äntligen får vi träffa dem!

Penncroff Nå, hur ska ni ha det? Ska vi ge oss iväg eller inte?

Gideon Led vägen, Penncroff. Vi följer dig.

Nab Kom tillbaka!

Smith Naturligtvis. *(Penncroff går med Gideon, Smith, Ayrton och Herbert.)*

Linda Äntligen får vi veta något om den här hemlighetsfulla ön.

Nab Ja, det är verkligen på tiden!

Linda De ska få middag när de kommer tillbaka. Kom, Nab. I kväll kan det bli en festmiddag. *(De går ut i köket.)*

Scen 2. Ombord på Nautilus.

Kapten Nemo utsträckt i en fåtölj i sin rikt utsmyckade salong med storslagen konst på väggarna, en orgel och ett överväldigande bibliotek.)

Nemo Det är dags. Jag är färdig. Kommer inte de där nybyggarna snart? Telegraflinjen jag drog ner hit kan inte ha falerat, och de svarade ju på meddelandet. Nåväl, det är lång väg för dem att gå genom vildmarken, och jag är bara otålig, men vem är inte det, när han ser döden komma, som han redan väntat på alltför länge?

(Ett buller hörs, och de fem följeslagarna kommer in med Smith i spetsen, något förlägna och bortkomna och överväldigade av upplevelsen av Nautilus.)

Smith Kapten Nemo, ni har kallat oss. Här är vi.

Nemo (nästan förolämpad) Hur vet ni vem jag är?

Smith Ni känner oss inte, men vi känner er. För sexton år sedan fick ni tre fripassagerare ombord av misstag, för att de ramlat ner från ett fartyg som ni rammade, och en av dem var en professor, som efter sex månaders resa med er skrev en bok om saken, som blev en bästsäljare över hela världen.

Nemo (nästan chockerad) Vi trodde de omkom. Vi satt fast i malströmmen utanför Norge. En jolle försvann med dem. De hade inte en chans.

Smith De klarade sig alla tre.

Nemo (lugnare) Det gläder mig, även om det inte var meningen att någon skulle få veta hemligheten om mitt liv.

Smith Ni får gärna berätta den för oss.

Nemo Det är inte mycket att berätta. Jag har bara kallat er hit för att jag skall dö, och innan jag försvinner bör ni veta vad ni har framför er.

Gideon Ursäkta mig, kapten Nemo, men är ni ensam?

Nemo Skulle jag sitta här levande begravd annars i fängelset av min undervattensgrotta? Ja, jag är ensam, ty mina sista kamrater dog för sex år sedan. Då kom jag hit för att avsluta mina dagar i min säkraste hamn under en vulkanö som var helt okänd för den mänsklighet som jag konsekvent tagit avstånd från ända sedan jag lärde känna den. Jag trodde vulkanen var död, men tyvärr levde den, och vid ett litet utbrott blockerades mynningen till denna undervattensgrotta, som bara blir synlig vid ebb. Nautilus sitter fast här och kan aldrig mera fara ut under de sju haven. Men i stället för att jag mera skulle kunna komma ut så kom ni till den här ön och tog den i besittning. Jag råkade se när er ballong havererade på den lilla ön i den östra bukten. Jag ville inte ha med er att göra, jag var nöjd med att vara fullkomlig eremit och fullkomligt ensam, men era förehavanden intresserade mig. Ni var företagsamma, och när ni sprängde den där kanalen som sänkte sjön och gav er en praktfull grotta att bo i var jag imponerad.

Smith Låt mig gissa. Ni kunde ta er in bakvägen via brunnen längst inne och där sitta och lyssna på oss.

Nemo Precis. Så lärde jag känna er utan att ni lärde känna mig, och det var så jag ville ha det.

Penncroff Så det var ni hela vägen. Ni räddade kapten Smith från att drunkna, ni var med när vår hund angreps av den där dugongen som ni så skickligt skar halsen av varpå ni kastade upp vår hund på land...

Gideon Och ni gav oss den ovärderliga kistan med alla instrument och förnödenheter, som vi så väl behövde...

Ayrton Och ni kände till att jag var på Tabor och informerade sällskapet om saken...

Penncroff Och ni sprängde piratfartyget i tusen bitar med en torped!

Gideon Men hur mördade ni piraterna?

Nemo Allt ni ser här fungerar genom elektricitet. Jag är ingenjör liksom ni, kapten Smith, vi är kolleger, jag är utbildad i Europa och har besökt nästan alla länder där utom England och tillgodogjort mig de flesta germanska, romanska och slaviska språken, medan min stora passion var konsten och skönheten, som jag aldrig velat släppa. Min tavelssamling skulle vilket metropolkonstmuseum i Europa som helst avundas mig, och jag måste tyvärr ta dem alla med mig när jag dör. Om det är något jag vägrar skiljas ifrån så är det skönheten. Det är det sista i livet jag släpper.

Penncroff Hur sköt ni piraterna?

Nemo Elektriska gevär som jag uppfunnit för användning under vatten vid storviltsjakt på havets botten.

Penncroff Naturligtvis!

Herbert Och kininet, som räddade mitt liv?

Nemo Jag råkade lyckligtvis ha en ask över.

Smith Så det var ni hela vägen och ni ensam.

Nemo Döm mig nu, kapten Smith, för mitt anarkistiska liv, ni som känner mig genom professor Aronnax memoarer! Ni vet ju allt om mig genom dem. Ni vet att jag ställde mig utanför lagen och blev en värre pirat än de primitiva diletanter ni råkade ut för här, som inte tvekade inför att sänka brittiska örlogsfartyg bara för att de var brittiska! Ni vet vilken mördare jag är! Nå, nu skall jag dö, och i ärlighetens namn måste jag bekänna för er, att jag har ingenting att ångra. Jag har levt mitt liv som det passade mig och som jag fann det rättast att utnyttja det, min medfödda ställning som disponent av en ansenlig förmögenhet utnyttjade jag till att underblåsa uppror över hela världen mot förtryckare och tyrannier var de än fanns, och min tekniska uppfinningsförmåga kanaliserade jag till skapandet av detta tekniska underverk, som ni nu blir de sista att kunna beundra och vittna om, ty när jag är död, och det är därför jag har kallat er hit, måste jag be er att sänka Nautilus.

Penncroff Aldrig i livet, kapten Nemo!

Nemo Vad menar ni, min gode man? Förklara er!

Penncroff Vi kan varken acceptera att ni skulle gå hädan, eller att vi skulle behöva sänka ert underbara fartyg! Det är ju ett underverk av teknisk fullkomning och ett oöverträffbart ingenjörsmästerverk!

Nemo Jag beklagar, min gode man, men döden kan inte ens jag göra något åt. Ser ni inte att jag är döende? Det är dess värre inget fel på min feber. Den kan knappast bli högre. Och om inte ni sänker båten kommer den att krossas under det förintande vulkanutbrott som är i kommande, som kanske kommer att dra hela ön med sig ner i djupet.

Penncroff Vad säger ni!

Nemo Ni hör mycket väl vad jag säger. Jag säger som det är.

Smith För att återkomma till er väsentliga fråga, kapten Nemo, har ni från början ställt er så totalt utanför lagen, att ingen lag kan döma er, och allra minst vi, som bara kan döma er efter de välgärningar som ni så kontinuerligt och outtröttligt serverat oss med, som räddat flera av våra liv gång på gång.

Nemo Det är ert eget fel som alls kom till den här ön. Vad hade ni här att göra? Jag levde i fred här och höll på att försona mig med mitt öde, när ni kom ramlande ur skyn och inte kunde ta hand om er själva, så att jag måste hjälpa er på traven. Jag lovar er, att det var det sista jag ville. Jag tog definitivt avstånd från hela mänskligheten på ett tidigt stadium, när de ockuperande myndigheterna i mitt land berövade mig min familj och mina barn, och hade då knappast någon annan motivering kvar i mitt liv än att hämnas på hela mänskligheten så grundligt som möjligt. För att slippa ha med den att göra begav jag mig i frivillig landsflykt på livstid under havet. Där kunde jag till äventyr då och då torpedera något odrägligt krigsfartyg, som bara var i vägen för världsfreden. Jag var en bitter gammal misantrop när jag drog mig hit under ön för att sluta mina dagar här i ensamhet som en hatisk gammal eremit, och så kom ni och förstörde alltihop. Jag trodde verkligen ingenting gott om er. Jag tog för givet att ni skulle vara som resten av mänskligheten, en hord av naturvidriga parasiter, som egentligen bara var här på planeten för att förstöra den för alltid genom sina krig och sin kroniska miljöförstöring. Hela världen var förstörd av mänsklighetens förpestade storstäder och deras kroniska infernaliska krig, som bara oskyldiga människor drabbades av. När ni kom tänkte jag, "nu kommer de och ska förstöra den här ön också," men till min förvåning visade ni er duga någonting till. I stället för att förstöra den tog ni hand om den och odlade den, kultiverade trädgårdar och skaffade er husdjur, så att en apa blev er betjänt, och ni var lika förträffliga som uppbyggliga exempel som den stackars Robinson Crusoe, som till sin bästa vän skaffade sig en kannibal. Alltså hade jag inget annat val än att hjälpa er på traven, men jag gjorde det bara så länge jag slapp synas. Men nu är situationen så kritisk, att jag tyvärr måste varna er innan det blev för sent, då jag ska till att dö, och då vulkanen ska till att explodera.

Gideon Hur lång tid har vi på oss, kapten Nemo?

Nemo Ni bör skynda er. Vatten sipprar ständigt in i vulkanen och ökar spänningen, så att den måste krevera, men hela öns geologi är så känslig, att den knappast tål ett omfattande vulkanutbrott. Det är liksom Azorerna en sista återstående rest av en tidigare kontinent som sedan sjunkit i havet och bara lämnat kvar några enstaka bergstoppar. Er ballong råkade föra er till en sådan, den sista återstående resten av vad som en gång kan ha varit kontinenten Lemuria, om ni har läst Madame Blavatsky.

Smith Ni måste förstå att vi har svårt för att förlika oss med tanken på att ert underbara fartyg måste sänkas och förstöra med allt sitt sagolika innehåll.

Nemo Ni får gärna ta med er vad ni vill, men tro inte ni kan behålla det. När vulkanen sprängs åker ni alla med ner i djupet. Före det måste ni ha lämnat ön, och ärligt talat tvivlar jag på att ni kommer att hinna. (*får en feberattack*) Jag är ledsen, mina vänner, men ert besök tar på mina krafter. Jag orkar inte mycket till. Jag måste be er gå innan jag dör, för jag vill helst dö ensam. När ni går, så ta det där skrinet med er. Det innehåller pärlor och diamanter för ett antal miljoner. Om ni lyckas lämna ön och klara er, så kan ni möjligen få dem med er, och ni hör till de få

människor jag lärt känna som inte kan korrumperas ens av rikedomar. Slit dem med hälsan, om ni kan. Tack för besöket. Var så god och avlägsna er.

Gideon Ursäkta oss, men vi kan inte lämna en döende man ensam. Det bjuder mot den mänskliga naturen.

Nemo Ni har inte mycket tid på er. Ni måste bygga ert skepp. Vulkanen väntar inte på er. Och jag försäkrar er, att innan ni hunnit lämna fartyget är jag död. Innan ni går ut måste ni öppna ventilerna, så att Nautilus kan begrava mig. Jag sjunker slutligen ner i den äntliga eviga glömskan i ett bottenlöst djup av mörker, där inte ens de dödas anklagelser längre kan nå mig. Så ses vi kanske igen i ett annat bättre liv, om det någonsin kan bli folk av mänskligheten, vilket jag dessvärre måste tvivla på. Ni hörde till undantagen, och det är tyvärr bara undantagen bland människorna som ger någon mening åt det mänskliga livet. Nu är jag trött och vill sova. God natt, mina herrar. Tack för besöket, och glöm inte att hälsa den där vackra tösen ni har i köket där hemma. Hon väntar säkert på er med någon läcker middag. *(sluter sina ögon och liksom utesluter sinnevärlden)*

Smith Han är färdig. Vi har inget val. Vi måste nog göra som han önskar.

Penncroff Dessutom måste vi hinna innan floden täpper till grottmynningen för oss.

Smith Just det.

Gideon Sov i frid, du gamle osalige men oförglömlige ande, och lämna aldrig denna världen i fred för dina rättvisa hemsökelse. Den domineras dess värre alltför lätt av gemena skurkar och tyranner, varför uppror och revolutioner alltid är berättigade, och du har gjort rätt som alltid ställt dig bakom dem.

Smith Jag hoppas han hör dig.

Herbert Han ler.

Nemo (utan att öppna ögonen) Tack, mina herrar. Nu kan jag med gott mod ta det stora steget vidare.

(De fyra vännerna avlägsnar sig nästan med vördnad och backar ut, Penncroff med mössan i handen, Herbert med en tår i ögat, Smith gör en honnör, och Gideon bugar sig. Så går de ut.)

När de lämnar salongen slocknar alla ljusen långsamt och tonar ut.

Innan det sista ljuset slocknar hörs kapten Nemos röst en sista gång.)

Nemo (med hög och klar stämma) Frihet!

(Allt slocknar.)

Scen 3. Hemma i grottan.

Linda och Nab sitter vid köksbordet.

Linda Vad tror du, Nab? Är det en hel blomstrande koloni och mycket större än vår egen, eller är det bara några vinddrivna skeppsbrutna, som vi själva var från början? Eller är det polynesier eller maorier?

Nab Jag vågar inte tänka på det. Ärligt talat, frun, så hoppas jag det inte är någon större koloni än vår egen. Vi har det ju bra här, vi äger hela ön och har kartlagt den och koloniserat den, så att den skulle kunna bli som en mönsterstat nummer ett åt Amerika, vilket det har varit ingenjörens ambition att få den till. Jag hoppas det

lyckas, och i allra bästa fall kan dessa främmande varelser kanske hjälpa oss tillbaka till Amerika. De har ju hjälpt oss så mycket redan.

Linda Så du vill verkligen tillbaka till Amerika?

Nab Vill inte ni?

Linda Kan vi få det bättre än här? Herbert och jag skulle kunna sätta barn till ön, så att det säkert skulle bli tillökning och kontinuitet. Allt hänger på dessa andra. *(lystrar till ett ljud)* Jag tror de kommer nu. *(gnissel i hissen)*

Nab Det låter onekligen så.

(Penncroff kommer först in följt av Gideon, Herbert och Smith med Ayrton, de mest tankfulla, till sist.)

Linda Välkomna! Är ni hungriga?

Smith Inte särskilt.

Linda Vad ni ser molokna ut. Hittade ni ingen?

Penncroff Jodå. Vi fann mycket mer än vad vi hade väntat oss.

Nab Hur många var de? Ett dussin eller fler? Var det en hel koloni eller bara en liten grupp som vi?

Linda Var det skeppsbrutna vita eller infödingar från Söderhavet?

Herbert Det var inte alls som någon av oss trodde.

Linda Berätta! Ni ser ju nästan besvikna ut!

Gideon Tyvärr är vi nästan mer än bara besvikna.

Linda Ändå fann ni någon.

Smith Linda, alla våra fantasier grusades mot en verklighet som både överträffade alla våra vildaste förväntningar och samtidigt tog ner oss till en långt bistrare verklighet än vad vi upplevt här under våra värsta provningar.

Linda Så berätta då vad det var!

Herbert Hela ön kommer kanske att flyga i luften. Vulkanutbrottet kommer ständigt att öka tills allting exploderar.

Nab Bra! Då kan vi flyga i luften hem igen precis som vi kom hit!

Smith Om det ändå vore så enkelt, Nab. Vi fann bara en enda gammal döende människa, som har levt här ensam på ön i sex år men som under den tiden lärt känna den så ingående, så han visste precis vad han talade om när han beskrev sprickorna i vulkanen, som kommer att leda till att havsvattnet sipprar in, vilket bara kan innebära att hela ön måste explodera och flyga i luften. Är vi kvar här då försvinner vi med ön.

Nab Det är ju förskräckligt!

Smith Ja, Nab, det är förskräckligt.

Linda Vad kan vi göra åt saken?

Smith Vi har bara en sak att göra: att så snabbt som möjligt få klar vår nya skonare, så att vi med den åtminstone kan ta oss till Tabor innan det smäller.

Linda Hur lång tid har vi på oss?

Smith I sämsta fall några veckor, i bästa fall några månader. Egentligen kan det smälla när som helst.

Linda Vi har bråttom, med andra ord.

Penncroff Ja, vi har alldeles infernaliskt bråttom! Vi borde sätta i gång och arbeta genast! Var har du maten, Linda? Vi behöver äta ordentligt, så att vi kan arbeta ordentligt.

Linda Så ska det låta! Det var det jag ville höra! Du är väl också hungrig, Herbert?

Herbert Ja, jag vill gärna sätta i gång och arbeta.

Gideon Vi har en lång kapplöpning med tiden framför oss, och varje timme kan vara ovärderlig. Således har vi ingen tid att förlora.

Linda Och den gamle mannen – är det då bara han som hjälpt oss hela tiden?

Herbert Ja, Linda, det är den underbara delen av sanningen. En gammal enstöring till misantrop och folkfiende har hela tiden varit framme och hjälpt oss när vi behövde ett handtag och i princip gjort allt för oss utan att ge sig till känna, förrän nu, när han låg döende.

Linda Så han är död nu?

Smith Nej, Linda, en sådan man kan aldrig dö, men när denna ö exploderar blir det världens mest imponerande fyrverkeri till hans ära, och hela denna den underbaraste ön i Stilla Havet blir hans gravmonument.

Linda Vem var det?

Ayrton Kapten Nemo.

Linda Nemo? Vem är det? Borde jag veta det? Nemo är ju latin för 'ingen'.

Smith Ja, Linda, liksom Odysseus och hans män hos cyklopen avslöjade för honom att ingen hade hjälpt honom, så är det ingen som har hjälpt oss här på ön. Han valde själv att vara fullständigt okänd för världen med sin tekniska och kulturella överlägsenhet, och för den officiella världen har han aldrig existerat. Men denna ö och vi skall för alltid vittna om hans storslagenhet.

Linda Det måste ha varit en märklig man.

Smith Den märkligaste av alla.

Penncroff Till verket! Vi är hungriga!

Nab Kommer. Maten har väntat på er hela tiden. Vi visste ni skulle vara hungriga.

Ayrton Hör hur det mullrar. Det är som om själva vulkanen ville skynda på oss.

Herbert Den mullrar dovt men hotfullt, och det är mera nu än innan vi gav oss iväg på vår utflykt.

Smith Det är hög tid. Kapplöpningen börjar. Från och med nu har skeppsbyggeriet högsta prioritet.

Penncroff Jag vill inte se vår älskade ö gå under. Vi har ju skapat den. Det skulle ju bli Amerikas främsta mönsterkoloni.

Smith Jag hoppas vulkanen hör dig och uppmärksammar din bön. I rimlighetens namn borde den göra det och ta tillbaka sitt hot, men dess värre har vi inte längre öns skyddsande bakom oss. Vi har begravt honom levande.

Linda Varför det?

Gideon Han ville ha det så. Vi försökte protestera, men han insisterade.

Linda Då föreslår jag att ni äter upp och sedan sätter i gång och arbetar genast.

Penncroff Nog med förslag! Hugg i!

(Alla huggar i med maten. Vulkanen mullrar.)

(Under scenbytet fortsätter vulkanen att mullra under ett oavslutligt stigande crescendo tills det blir outhärdligt, varvid det avbryts av en öronbedövande smäll med total blackout.)

Scen 4. En öde klippa mitt i havet.

Med nöd lyckas de sju överlevande simmande och uttröttade rädda sig i land på den, Ayrton först, sedan Penncroff, Smith, Gideon, Nab, Top och sist Herbert med Linda.

- Gideon* Är detta allt som finns kvar av hela ön?
- Penncroff* Det ser inte bättre ut.
- Ayrton* Vi är i alla fall tillfälligt räddade.
- Smith* Alla är här. Det är bara Jup vi har förlorat.
- Penncroff* Jag såg honom tyvärr uppslukas av en gapande spricka.
- Gideon* Det hade kunnat vara värre.
- Herbert* Hur är det, Linda?
- Linda* Jag klarar mig. Men vi har väl inga chanser här?
- Penncroff* Vi kom tyvärr aldrig iväg till Taborön med vårt budskap till Lord Glenarvan, som knappast kommer här förbi mera. Vi skulle ju precis sjösätta vår nya *Bonadventure* när vulkanen hann före oss och exploderade.
- Herbert* Det var i alla fall inte vårt fel.
- Gideon* Nej, det var det verkligen inte.
- Penncroff* Men det var orättvist! Här uppodlar vi en hel ö och gör den till Amerikas mest exemplariska koloni, och så går den och exploderar för oss, som om det skulle vara roligt!
- Gideon* Ta det inte så allvarligt, Penncroff. Det finns fler öar.
- Penncroff* Men ingen som vår!
- Gideon* Det vet man aldrig.
- Linda* Hur stora chanser har vi?
- Smith* Minimala. Vi har bara vatten och proviant för ett begränsat antal dagar. Inga fartyg trafikerar den här delen av Stilla Havet. Vårt enda hopp hade varit Lord Glenarvan med sin *Duncan*, men han kom ju aldrig, och vi hann aldrig lämna ett brev till honom på Taborön, så även om han kommer där förbi så får han aldrig veta var Ayrton är, utan han får bara snopen vända hem igen.
- Penncroff* Blir det svältdöden eller uttorkningsdöden som tar oss?
- Gideon* I och för sig är hela oceanen full av vatten.
- Herbert* Av saltvatten blir man bara törstigare.
- Smith* Vi får försöka ha tålamod och underhålla oss med roliga historier så länge. Det har vi ju ändå lyckats göra under fyra år.
- Gideon* Det är aldrig fel att försöka göra det bästa av saken.
- Smith* Jag menar det.
- Penncroff* Det är bara inte så mycket vi kan göra åt saken mer än att ligga här och låta oss stekas.

Linda Jag har ingenting emot att sola mig. I grottan i land satt jag hela tiden inne alldeles för länge. Ni krävde ju uppspassning hela tiden.

Nab Var då glad, frun, att den tiden nu äntligen är förbi.

Linda Nej, det är jag inte alls. Jag hade hellre stannat kvar där.

Herbert Vem hade inte det.

Gideon Ni bara tramsar.

Penncroff Ja, vad skulle vi annars göra? Har du något bättre förslag? Vad har vi för annat alternativ än att bara ligga här och ha tråkigt?

Smith Vi kan åtminstone torka i solen.

Gideon Alltid något.

Ayrton Jag tror jag ser något.

Penncroff Börjar du hallucinera redan?

Ayrton (reser sig, först på armbågarna, sedan i hela sin längd, medan de andra ligger utslagna kvar) Det är alldeles tydligt en rök. Det kan bara vara *Duncan*. Och hon är på väg hitåt.

Penncroff Önsketänkande. Vad skulle hon vara det för? Hon vet ju inte vi är här? Hon vet ju inte ens att den här klippan existerar!

Gideon Låt honom dö i fred med sina ljuva illusioner. Det är bättre att hallucinera sig bort från sin törst och sin hunger och sina plågor än att befatta sig med dem. Vi skall alla den vägen vandra.

Linda Jag tror vid min själ att *Ayrton* ser rätt.

Penncroff Omöjligt.

Herbert (har sett vad Linda ser) Titta själv. Kan flera personer ha samma hallucination på samma gång?

Smith Nej, det är omöjligt.

Penncroff Att dela samma hallucinationer eller att få hallucinationer att bli verklighet?

Ayrton Ingenting är omöjligt. Det är faktiskt *Duncan*.

Smith (reser sig på armbågarna) Men hur är det möjligt? Skulle kapten *Nemo* ha kunnat hjälpa oss på traven en sista gång?

Gideon Det ser inte bättre ut. Det är onekligen en skonare som kommer där.

Herbert Och som styr kurs rakt hitåt, som om den visste att vi fanns.

Penncroff Ni är galna allihop. Mig lurar ni inte.

Linda Ingen lurar dig, *Penncroff*, utom du själv.

Smith (reser sig i hela sin längd och går fram till Ayrton) Känner du verkligen igen *Duncan* efter alla dessa år?

Ayrton Det är bara tolv år, och jag har inte sett något annat fartyg sedan hon lämnade mig. Skulle jag då inte känna igen henne?

Smith Vi har inget val. Vi måste nog tro *Ayrton* på hans ord. Han vet vad han talar om, medan vi inte har en aning om hur *Duncan* kan ha sett ut, om ett sådant fartyg alls någonsin har funnits. Men om *Ayrton* har rätt så ser det verkligen inte bättre ut, än att *Duncan* faktiskt har kommit för att rädda oss, då allt annat är uteslutet än att hon håller rak kollisionskurs mot oss.

Penncroff Har vi inte fått nog med smällar redan? Säg inte att hon kommer att ramma oss!

Gideon Vi driver inte med dig, *Penncroff*. Den där båten styr hitåt.

Penncroff Nej, ni driver inte med mig, men världen driver med er. Ni ser i syne. *Duncan* existerar inte. *Ayrton* har aldrig funnits, och kapten *Grant* har begravt honom levande på *Tabor*. Kapten *Nemo* har heller aldrig existerat, och inte *Lincolnön* heller, som vi byggde upp och odlade och gjorde till världens vackraste paradiset, tills allt gick upp i rök, som en dröm, som bara visar sig för att förflyktigas...
(*De andra ser på varandra.*)

Gideon Han hallucinerar.

Herbert *Penncroff* är färdig. Tur att vi blir hämtade nu.

Penncroff Väck mig när jag är död. (*drar ner mössan över ansiktet och försöker sova*)

Gideon Risken är att han försover sig.

Smith Det är lugnt. Han vaknar nog när det är dags.

Herbert Vi säger inget. Vi lägger honom försiktigt till rätta i en säng ombord, så får han till sin stora överraskning vakna upp i den, och så tror han att han är tillbaka på *Nautilus*.

Gideon Den gode *Penncroff*. Vad vore vi utan honom?

Herbert Vi hade aldrig klarat de här fyra åren utan *Linda*.

Smith Och inte utan kapten *Nemo*.

Linda Åja. Ni har alla varit till stor hjälp för mig.

Nab Och vad hade jag varit utan er?

Smith Kort sagt, vi har alla klarat oss genom varandra. Det kallar jag överlevnad, och vi har bestått provet med glans. Kom, mina vänner, låt mig få omfamna er alla en sista gång, innan vi blir hämtade härifrån.

(*De omfamnas alla, utom *Penncroff*, som ligger och sover.*)

Ljuva paradiset, vårt hem bortom världen för fyra år, du har aldrig lämnat in om avsked. I våra hjärtan skall du leva för alltid som Amerikas enda perfekta koloni. Tack för allt vad du har givit oss under fyra oförlömliga år av frihet, skönhet och poesi.

Gideon Och hälsa och kreativitet.

Linda Och lycka.

Herbert Vi glömmet dig aldrig.

(*Penncroff* börjar ljudligt snarka.

De sex skeppsbrutna ser på varandra och brister så ut i hjärtligt gapskratt och fortsätter hjärtligt att omfamna varandra.

Så hörs en skonares annalkande tutande, de skeppsbrutna vänder sig om och vinkar, man anar skonarens inkommande, när ridån faller.)

Slut.

Jules Vernes "Den hemlighetsfulla ön" hörde till mina älsklingsböcker som pojke, och jag kunde aldrig bli mätt på den, inte ens i mogen ålder. Så här skrev jag om den i en essay 1986:

"Själv ansåg Jules Verne sin bästa roman vara "En världsomsegling under havet", som skrevs omkring 1870. Det är märkligt att just denna roman innehåller många erinringar om Melville. Jakten på undervattensbåten Nautilus börjar som en valjakt på det högsta onda väsendet, till och med valen Moby Dick nämns på ett ställe, och kapten Nemo är nästan som ett porträtt av enstöringen och misantropen Melville. Parallellerna upphör när Jules Verne begår den oerhörda djärvheten att låta kapten Nemo ta steget fullt ut och bli en fullfjädrad terrorist.

Kapten Nemo är hindu och född av härskarsläkt. Därför kan han aldrig tolerera Englands närvaro i Indien. Han deltar i sepoyupproret 1857 och får i samband därmed sin familj, hustru, fader och två barn, likviderad. Han svär hämnd på mänskligheten, använder sina omätliga rikedomar till att konstruera världens första ubåt och drar med den till sjöss tillsammans med ett sällskap utvalda likasinnade för att begrava sig levande i världshavens djup stadd på ständig resa och då och då avreagerande sin bitterhet med att sänka något brittiskt fartyg.

En omänsklig terrorist? Förvisso, men inte en entydig sådan. På sina resor under haven samlar han omätliga skatter från sjunkna vrak, och dessa skatter använder han till att underblåsa revolutioner runt om i världen. Han hjälper Kretas befolknings uppror mot Turkiet, han hjälper fattiga utsugna pärlfiskare på Ceylon, på väggen i sitt bibliotek har han porträtt av alla världens frihetshjältar som polacken Tadeusz Kosciuszko, greken Botzaris, irländaren Daniel O'Connell och amerikanerna Washington, Lincoln och John Brown, alla världens lidandes och förtrycktas sak gör han till sin, och han är beredd att hjälpa dem alla.

Det är en terrorist med hjärtat på rätta stället.

Kapten Nemo förekommer på nytt i en senare roman av Jules Verne som heter "Den hemlighetsfulla ön". Här underblåses kapten Nemos mänsklighet ytterligare, och hela denna roman är något av Jules Vernes egen mänsklighets höjdpunkt. Här är det ej endast kapten Nemo som firar nya triumfer genom sitt sätt att hjälpa skeppsbrutna amerikaner utan att ge sig till känna; utan även genom brottslingen Ayrton, som till straff för sina missgärningar fått att leva helt ensam på en ödslig klippö i 12 år, och hans djupa sorg, följdenna omvändelse och återvunna människovärde, uppvisar Jules Verne här nästan en homerisk mänsklighet som går ut på att såväl terroristen kapten Nemo som brottslingen Ayrton fritas från all skuld inför evigheten emedan de dock sista slutligen endast är mänskliga naturer.

Samtidigt är "Den hemlighetsfulla ön" en apokalyptiskt storslagen roman och unik i sitt slag genom sitt införande av ett speciellt slags huvudperson i handlingen som tidigare ej fått ett sådant liv i en roman. Denna extra personlighet, som hela denna roman egentligen är tragedin om, utgöres av den ö som de skeppsbrutna

anländer till och som de kallar Lincolnön. Den är stor som Malta eller Tahiti, dess natur är mångskiftande och dramatisk, och den domineras av en 2000 meter hög vulkan vars plötsligt återupptagna verksamhet ger romanen dess apokalyptiska final. Denna ö, vars geografi, geologi och natur så ingående levandegöres, blir det utomordentligt hemlighetsfulla monument som Jules Verne skulpterar som gravsten åt kapten Nemo.

Redan i "En världsomsegling under havet" anknyter Jules Verne till legenden om Atlantis. Han låter kapten Nemo lokalisera och återupptäcka denna sjunkna kontinent, och detta Atlantismotiv går igen i "Den hemlighetsfulla ön" och når där aktningsvärda höjder.

Lincolnön ligger på ungefär samma längdgrad som Tahiti och samma breddgrad som Auckland på Nya Zeeland. Det är en ödslig del av Stilla Havet långt söder om alla paradisiska korallöar, och Lincolnön är inte av samma natur som dessa. Den är mera vulkanisk, som Påskön och Nya Zeeland, men inte nog med det. Ön är en återstod av en gång hela Söderhavet omspannande kontinent som gradvis sjunkit i havet genom vulkaniska katastrofer. I en undervattensgrotta i denna sista återstående rest i en för övrigt sjunken kontinent finner kapten Nemo, alias prins Dakkar av Indien, den siste av sin ätt, sin sista hamn när alla hans besättningsmän och ödesbröder gått hädan före honom.

Instängd i grottan genom ett stenras med sin ubåt lever han där fullständigt ensam och går i sin dykardräkt ibland i land på ön på promenader. Så framlever han sin ålderdom i total enslighet under årtal tills amerikanerna blåser i land på ön.

Först undviker han dem, sedan kan han inte låta bli att hjälpa dem när de kommer i nöd, och slutligen unnar han dem och sig själv nöjet att få träffas först när han ligger döende. Han dör, och därefter flyger hela Lincolnön genom ett vulkanutbrott i luften. Och negertjänaren Nab är fullt överens med sjömannen Pencroff om att den katastrofen inte hade hänt om kapten Nemo fortsatt att leva.

Hela denna symbolik är ofattbar. Ett gammalt universalsnille till hindu som hämnats på hela mänskligheten väljer till ändstation åt sig sista återstoden av en sjunkande kontinent som när han dör går under med honom med dunder och brak. Fem hyggliga amerikaner och en kriminell engelsman överlever för att kunna vittna om detta

för framtiden, och de har själva under tiden byggt upp en hel värld och ett samhälle bara för att få se alltsammans förintat.

På något sätt är denna dramatiskt laddade symbolik intimt förknippad med såväl Atlantis, Ragnarök och det moderna Amerika som de äldsta Vedaskrifternas mysterier."

I min dramatisering har jag hållit mig ganska strikt till romanen men dock givit efter för frestelsen att, liksom i ett flertal filmversioner, ta med en kvinna som oundgängligt sällskap åt de sex herrarna. Hon behövs liksom.

Göteborg 25 mars 2012

